

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

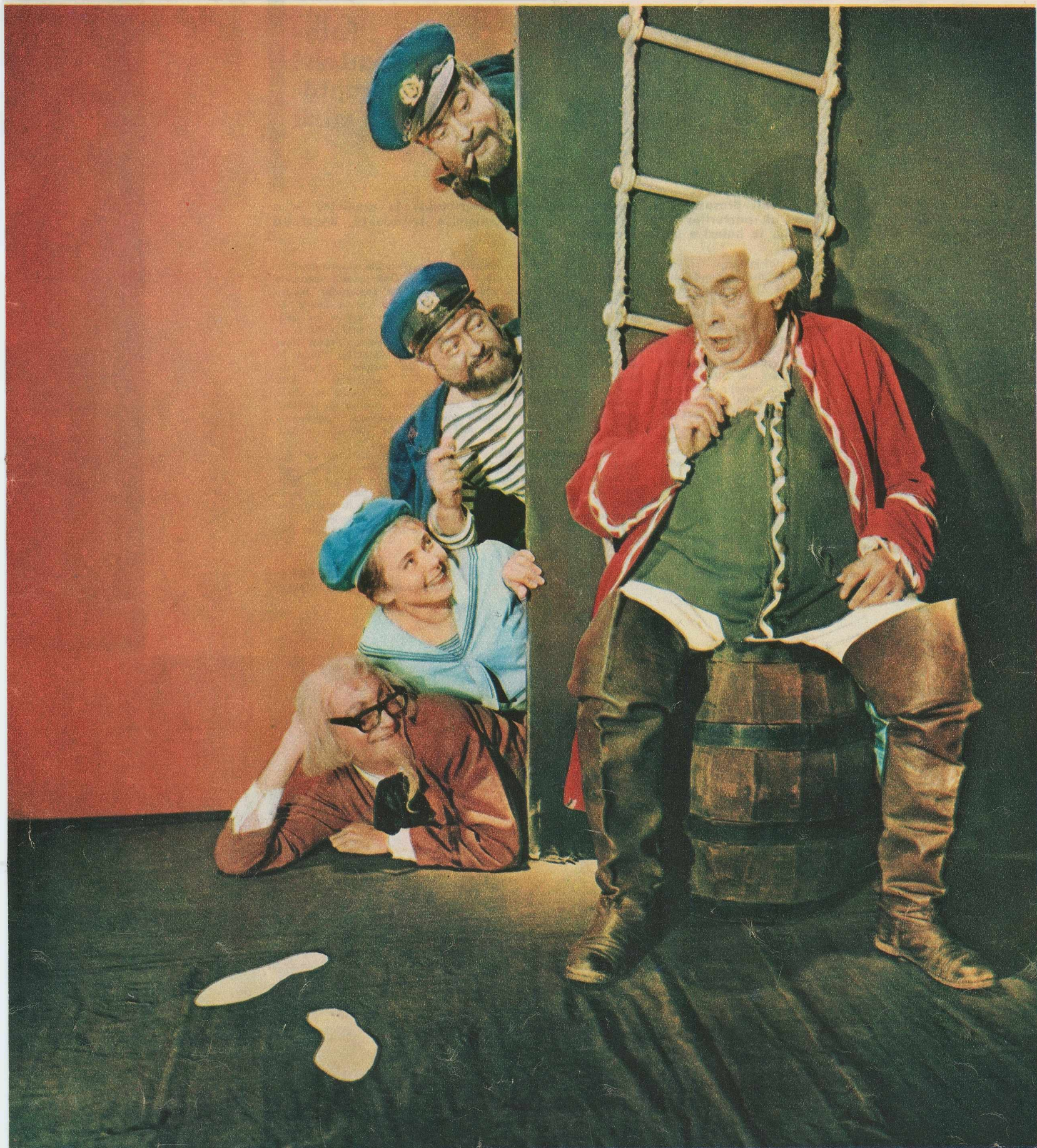
47

GIGANTICA EPRUBETĂ

CHARLES CHAPLIN:
ISTORIA VIETII MELE

Actualități cinematografice

Anul XIII nr. 47 (495) — 21 noiembrie 1964

EI ALEG PENTRU NOI

Foto-
reportajul
săptămîni

Anul acesta, luna de „relax” a Polenii Braşovului — ceşosul noembrie, neîmbietor la drumeţie — a fost suspendată: în marele hotel al sporturilor şi în diverse vile e o animaţie trepidantă, barul şi deschide uşile la orele 8 dimineaţa, în holuri e un necurmat du-te-vino.

Numai că cei aflaţi la bar nu sînt vilegiaturişti, ci specialiştii din comerţ, care se ocupă cu studierea citorva sute de hăinuţe pentru copii, aflate pe ştendere. Alţii, la măsuţele din holuri, completează imense coli de hîrtie în timp ce în sala de la etaj a restaurantului se asistă la o paradă a modei feminine organizată ad-hoc. Faţă în faţă, reprezentanţii comerţului şi ai industriei hotărîsc ce ne vor oferi în primul semestru al lui 1965.

Am asistat, timp de cîteva zile, la contractările de confecţii şi tricotaşe — ele se mai desfăşoară de altfel şi în prezent: industria de confecţii a oferit o colecţie unică de 2.700 modele, cea de tricotaşe — 2.500 modele. Nu e deci de loc simplu să alegi, să prevezi, să te opreşti la ceea ce va satisface şi necesităţile, şi gustul consumatorilor, şi — implicit — linia modei. Cuvîntul de ordine al comerţului: alegem noul, urmărîm o cît mai mare varietate de sortimente. Dar mai sînt unele I.C.R.T.I. (şi cei vizaţi se ştiu bine: bazele Botoşani, Iaşi, Galaţi, de pildă) care se apropie prea timid de confecţia ce promovează linia nouă, preferă modelele cumînţi, asemănătoare celor „sigur vandabile” din anul trecut sau de acum doi ani. Cuvîntul de ordine al industriei este însă: punem la dispoziţia comerţului numai modele noi (şi în număr foarte mare), numai lucruri de bună calitate. Se întîmplă însă uneori ca înseşi fabricile producătoare să-şi dorească respingerea unor modele (fie ele şi foarte reuşite), pentru a realiza serii mai mari din celelalte produse. Eficienţa economică, productivitatea sînt — într-adevăr — argumente solide, dar ele

nu trebuie să vină în contradicţie cu cerinţele cumpărătorilor, dornici de sortimente cît mai variate. Din această creatoare înfruntare între reprezentanţii industriei şi comerţului, începe să se profileze la orizont fondul de marfă ce va începe să umple rafturile magazinelor o dată cu prima lună a lui 1965. Ce ni se anunţă deci nou şi interesant pentru anul viitor?

În primul rînd, o excelentă colecţie vestimentară pentru copii (1.100 modele). Sectorul acesta, atît de supărător rămas în urmă vreme îndelungată, realizează un progres uimitor (se cuvin aici aduse elogiile fabricilor F.C.T.-„Bucureşti”, „Arta modei”, „Mondiala”-Satu-Mare). Din păcate, ajunşi la vîrsta adolescenţei, copiii noştri nu se mai pot bucura în aceeaşi măsură de produsele fabricilor noastre de confecţii: imprimării neinteresante (la ţesăturile mai ieftine, în special), modele puţine.

Tricotaşele sînt al doilea „punct tare” al contractărilor din acest an. „Tinăra gardă” a adus 390 de modele, dintre care le remarcăm pe cele de desen în culoare, tip jaquart; „Unitatea” din Sighet oferă bluze cu efect de fir metalic în ţesătură; F.C.T.-„Bucureşti” — o gamă largă de tricotaşe din bumbac mercerizat (care a trecut proba de foc a apei).

Fotoreporterul nostru a surprins pentru dv. cîteva imagini din aceste zile ale contractărilor. Iată-le.

Sanda FAUR
Fotografii de S. STEINER

Confecţiile bărbăteşti au mulţumit ca linie, croială, execuţie. Mai puţin însă ca varietate de ţesături şi colorit.

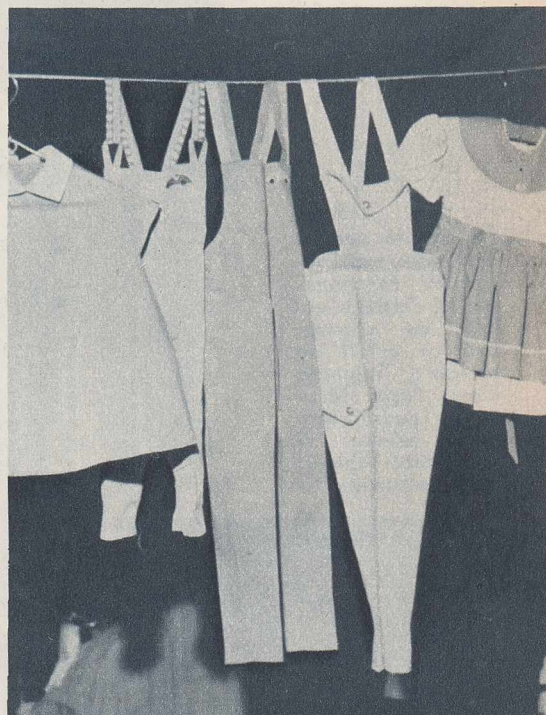

Aspect dintr-una d
sălii de prezentare
modelelor.

ainte de a prezenta bazelor comerciale
sile modele, un scurt moment de contem-
plare reciprocă (și nu lipsită de exigență
etică...).

După cum se vede, sectorul de tricotate
al F.C.T. „București”, s-a prezentat la
contractări cu o bogată gamă de
sortimente.

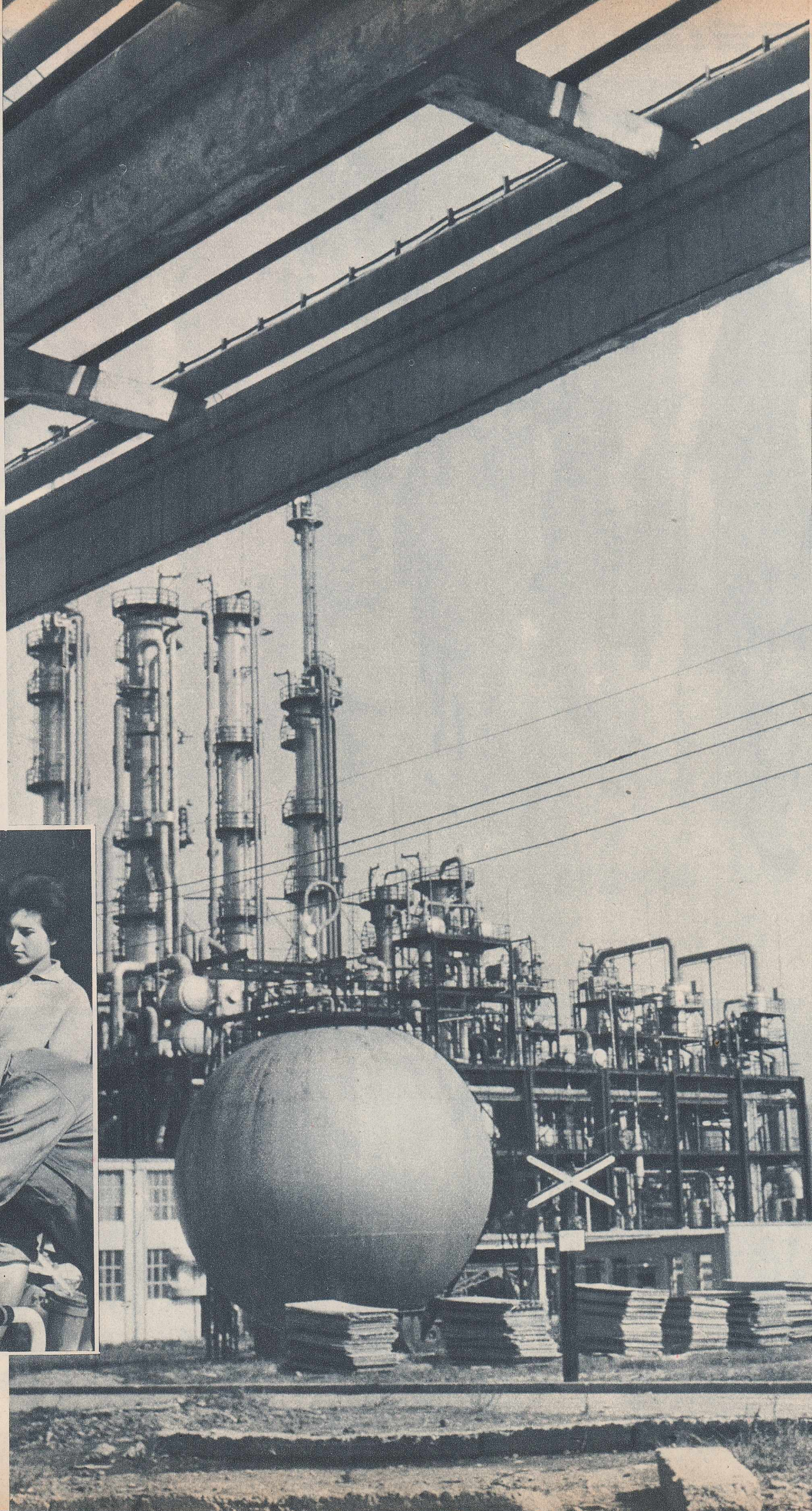

Cîteva „mostre” din ceea ce veți putea găsi
anul viitor în magazine pentru mezinii dv.

Moderna instalație de cracare a acetilenei, substanță folosită la fabricarea clorurii de vinil, este una din cele mai impunătoare construcții metalice ale Combinatului chimic Borzești.

Trei dintre specialiștii care supraveghează funcționarea modernelor celule de electroliză cu catod de mercur: ingineră Elena Popa, lăcătușul Teodor Manoliu (stînga) și operatorul chimist Nicolae Lazăr.

Un gaz nociv, care părea să nu aibă alte proprietăți decât pe aceea de a distruge tot ce e viu, a devenit astăzi materie primă pentru o nesfârșită gamă de produse. Pentru a-l putea procura în cantități din ce în ce mai mari, industria modernă apelează la sare. Trecând prin retortele chimiei, drumurile sării devin drumuri ale sodiei și clorului și în complexa lor ramificație fiecare punct terminus delimitează substanțe noi, cu posibilități de utilizare din cele mai felurite.

Ca urmare a multiplelor îmbunătățiri ale substanțelor rezultate din prelucrarea chimică a sării, consumul de sare al fiecăruia dintre noi (cu mult mai mare decât ne-ar putea-o spune reducerea zilnică a conținutului sârnăiței de la bucatărie) se amplifică și mai mult.

Căci miraculosul cristal își are astăzi partea lui de existență și în costumul de tergal cumpărat de curând, și în mătasea rochiei admirate la ultima paradă a modei, și în jucăria celui mai fraged vâstar al familiei...

Și — după cum vom vedea — multe altele.

Dintr-o scrisoare expediată la Brașov, în 1644, de către Dragoinir, marele vornic al lui Matei Basarab, rezultă că în vremea aceea funcționa la Tîrgoviște o fabrică de sticlă.

„Avînd Măria Sa, domnul nostru, această sticlărie — scria naltul dregător — care iaste reaba Măriei Sale, scris-au Măria Sa pentru pămîntul ce se

afală în olățul cetății supt ascultarea dumitale...”

Ceea ce înseamnă că materia primă, siliciul, se importa de la Brașov și, deși scrisoarea nu menționează, e foarte posibil ca și soda (un element de primă importanță în procesul de fabricare a sticlei) să fi provenit tot din același loc.

În orice caz, cu trei sute de ani în urmă, soda era o marfă de export. Dar această substanță despre care se spune că forma, într-o vreme, unul din secretele de bază ale meșterilor sticlari din Murano, e cu mult mai de mult cunoscută și de aceea s-ar părea că, în vremea noastră, n-ar mai fi nimic nou de spus în legătură cu ea. E însă numai o aparență. Căci dacă fiecare din noi, repetînd o experiență simplă învățată la școală, poate, cu ajutorul câtorva aparate improvizate, să obțină leșie de sodă dintr-un pumn de sare, în cazul marilor uzine chimice moderne care disociază zeci de mii de tone de sare pe an, lucrurile se prezintă mai puțin simplu.

O vizită la Borzești, în noua cetate a chimiei, ne va arăta că industria sodiei e un domeniu în permanentă înnoire, care ține pasul cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii actuale.

Ceea ce atrage atenția în primul rînd aici, sînt conductele. Zeci de conducte susținute de estacade de beton ori împletite în complexe instalații se întretaie în aer, fac volte grațioase, se ramifică și se unesc din nou într-un adevărat labirint. Zeci de substanțe pulsează în aceste artere de oțel. Multe sînt gaze invizibile, a căror prezență nu e atestată decât de culoarea conductei (există un cod al culorilor pe care orice operator chimist îl cunoaște). Din făptura relativ simplă a modestului cristal de sare, celulele de electroliză ale celor două secții — cu diafragmă și cu catodul de mercur — disociază trei elemente de mare valoare pentru industrie: hidroxidul de sodiu (soda caustică), hidrogenul și clorul. Aci sarea propriu-zisă dispore. Dar drumu-

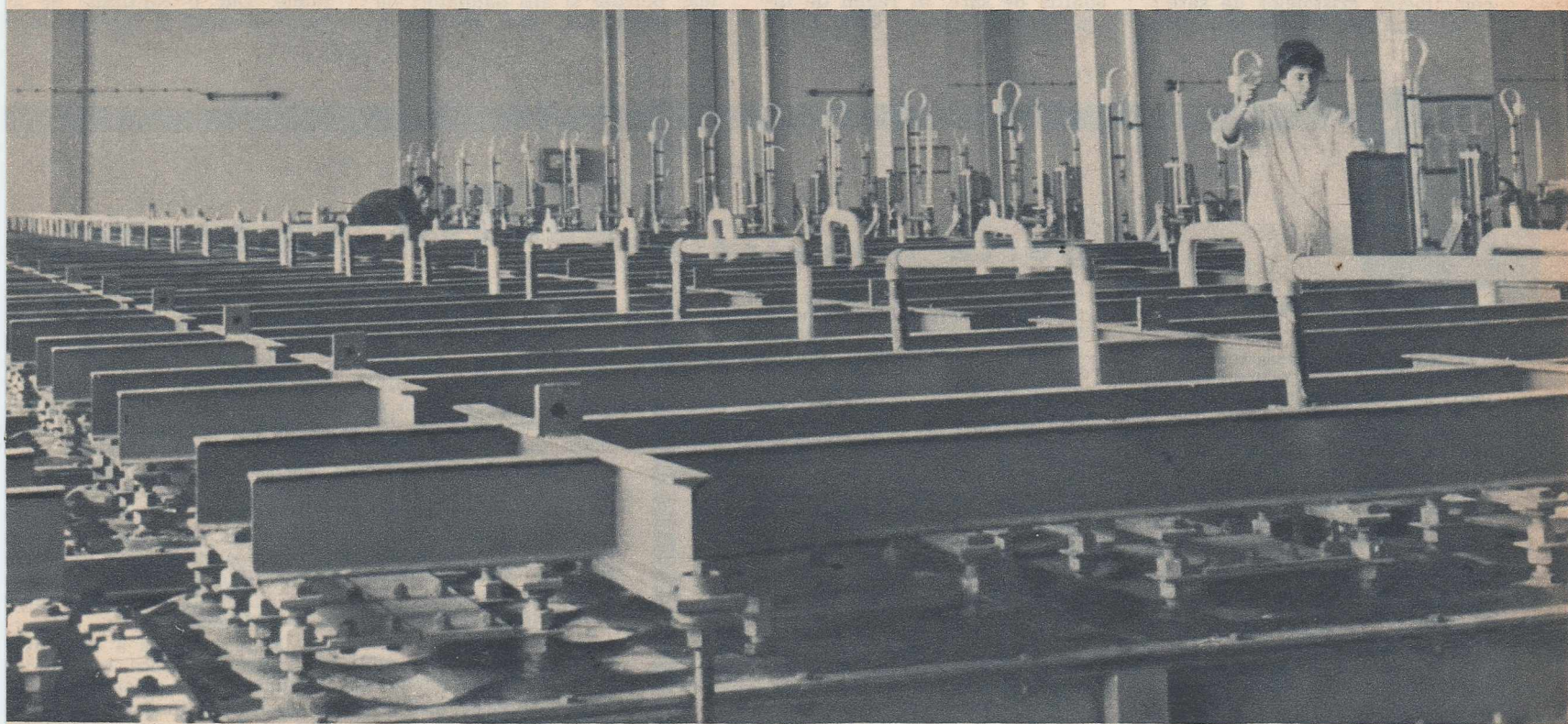
rile ei nu se sfîrșesc. Substanțelor pe care le-a cedat, descompunîndu-se, li se deschide în față, de acum înainte, un întreg univers de prefaceri și combinări.

Hidroxidul de sodiu ia drumul fabricilor de celuloză sau se îndreaptă spre rafinării, fabrici de cauciuc sintetic, termocentrale (unde este folosit la regenerarea schimbătorilor de ioni care îndepărtează sărurile din apă) etc. Hidrogenul se transformă în acid clorhidric și într-o serie de alți produși întrebunțați în industrie. Dar drumurile clorului? În ce direcții se îndreaptă ele?

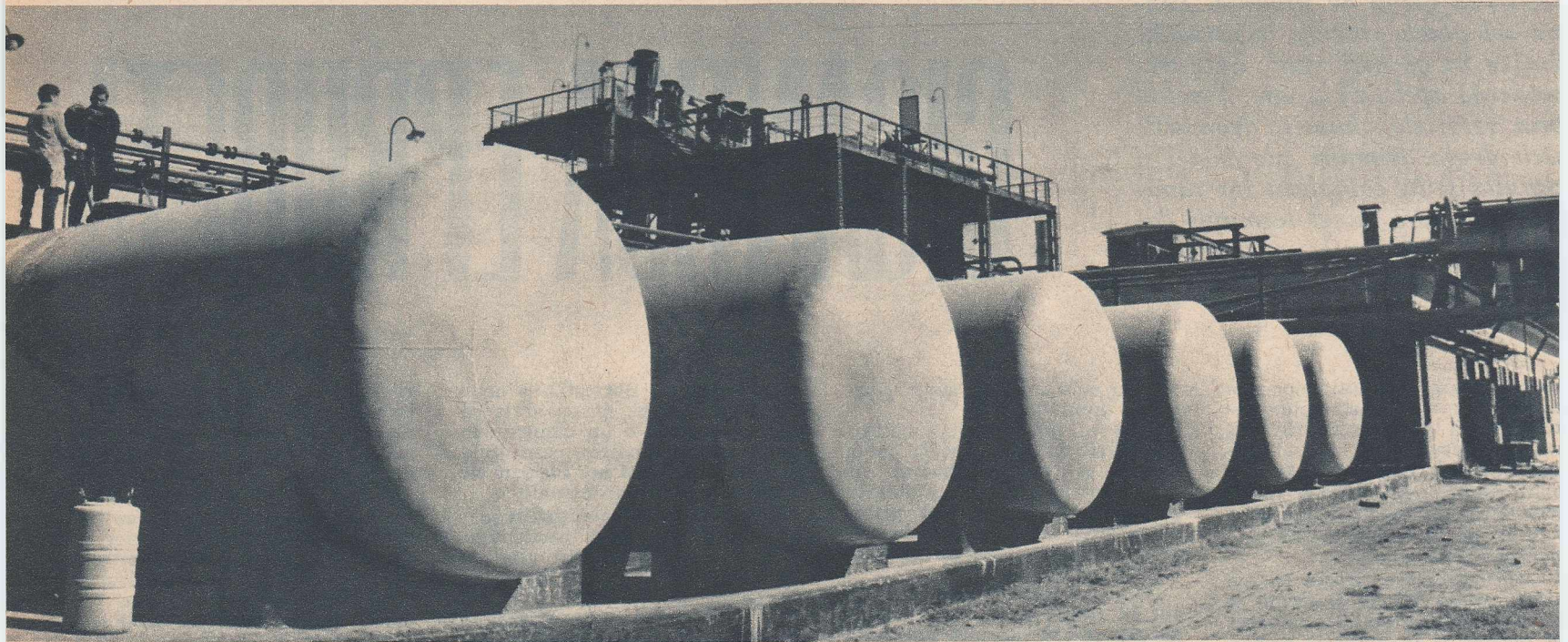
TRECUTUL, PREZENTUL ȘI VIITORUL CLORULUI

Dacă e adevărat că avionul — ca să dăm numai un exemplu — a fost discutat, experimentat, modificat, vreme de 50 de ani înainte de a începe să zboare; dacă deci, orice noutate într-un domeniu oarecare al științei sau

Nicolae RĂDULESCU
(Continuare în pag. 6)

Prin noua secție de electroliză cu catod de mercur, sarea își face intrarea în sistemul circulator al marelui combinat chimic.

tehnicii presupune o elaborare mai mult sau mai puțin îndelungată, faptul acesta e cu atât mai bine ilustrat de chimia celui mai valoros produs obținut din sare: clorul.

Multă vreme prezența acestui gaz în fabricile de sodă a fost de-a dreptul stînjenoare. Ca să-l înlăture, fabricanții îl eliberau în atmosferă și, ca urmare, vegetația din împrejurimi dispărea în scurt timp. La ce putea fi bun acest înverșunat distrugător al oricărei forme de viață? Ce trebuia să se facă pentru a-l îndepărta din uzinele care produceau sodă prin descompunerea cristalelor de sare? Abia după mai bine de un secol

a reușit știința să dea răspuns acestei întrebări. De fapt mai multe răspunsuri. Căci dacă astăzi clorul nu mai e un produs secundar, un musafir nedorit ci dimpotrivă, în întreaga lume se urmărește obținerea lui în cantități din ce în ce mai mari, faptul se datorește multiplelor posibilități de utilizare pe care i le-a descoperit chimia modernă.

Răsfoim un pliant care prezintă derivații clorului electrochimic produs de Combinatul chimic Borzești (despre cantități ne putem face o idee aflînd că numai noua secție de electroliză cu catod de mercur eliberează din soluția de sare, în regim de lucru normal, aproape 2.000 metri

cubi pe oră). Numărăm principalele grupe de substanțe „cu clor”. Sînt zece. Din fiecare se desprind apoi alte zeci de subdiviziuni. Ce s-ar întimpla oare dacă industria chimică n-ar avea la dispoziție acest element? Mai întîi țesăturile din fire și fibre naturale sau sintetice, ca și hîrtia, n-ar putea fi albe decît cu prețul unor tratamente foarte costisitoare. Dezinfectarea unor materii prime în industria alimentară, sterilizarea apei potabile, neutralizarea apelor reziduale ar fi de asemenea greu de îndeplinit. Apoi n-am putea combate gîndacii, gîrgărițele, lăcustele, omizile și alți dăunători de pe ogoare sau din păduri. În

sîrșit, ca materii prime pentru încălțăminte și îmbrăcăminte: trebuie să utilizăm în continuare în exclusivitate bumbacul, lînă, pieile etc. Iar metalele n-ar avea nici un fel de înlocuitor.

Cu alte cuvinte, clorul a devenit indispensabil în multe ramuri ale industriei chimice. Ar greșit să se creadă însă că a fost îmblînzit cu totul și că drumurile sale prin conducte și recipientele uzinelor care produc se desfășoară fără peripeții. Clorul e, în general, un pasager incomod pentru orice fel de mijloc de transport. Cînd e uscat nu atacă metalele. Dar o cantitate de aer oricît de mică îl face să devină

Coperta noastră

VAL-VİRTEJ

S-a născut — asemenea tuturor personajelor emisiunilor radiofonice și de televiziune adresate copiilor — din dragoste pentru cei mici.

După aproape trei ani, cîți se împlinesc de la prima sa ieșire în larg, Val-Virtej, mai tînăr ca oricînd, e într-adevăr un marinar de cursă lungă și unica problemă care nu se pune în legătură cu el este dacă mai are șanse să stîrnească interes. Val-Virtej impune în această privință certitudini.

E o performanță, trebuie să recunoaștem. Și, ca orice autentică performanță, ea a solicitat un efort continuu și, desigur, mai mult decît atât: entuziasm, pasiune. Val-Virtej însuși e mai mult decît un personaj. Deslipindu-i barba falsă, ascunzîndu-i pipa, dezbrăcîndu-l de hainele de marinar, nu vom asista la dispariția lui, pentru că înainte de toate el este purtătorul unor idei generoase. Căutînd urmele presupusei Atlantide, dezlegînd taina Olandezului Zburător sau navigînd alături de Robinson Crusoe, Val-Virtej rămîne totuși un terestru și succesul și-l datorează tocmai legăturii sale cu pămîntul, cu realitatea

cea mai concretă. E și el un copil, ca toți copiii noștri, acest simpatic căpitan Val-Virtej. Gîndește ca el, visează ca el, și oricum s-ar deghiza, de sub mască ar răzbate întotdeauna surîsul puștilor noștri. În aceasta constă ideea sa, rațiunea existenței sale. Aventura este pentru el doar un pretext. Dacă va descoperi sau nu misterele tăblițelor rongo-rongo, îl interesează într-o mai mică măsură. Nu-i este însă nici o dată indiferent dacă aceasta se va realiza în favoarea sau în detrimentul prieteniei, ai cinstei, al curajului, al îndrăzneții creatoare. Nu-și va deziluziona nicicînd micii spectatori, ci, asemenea lor, va lupta neobosit pentru victoria traicnelor și nobilelor idealuri insuflăte tinerei generații de viața noastră.

Vom mai auzi de peripețiile lui Val-Virtej încă mult timp. Cel puțin atît cît ilustrul personaj nu va uita că e obligat să rămîna copil — și nu un copil oarecare, ci unul de la noi, de azi.

Cît despre „explicația” copertei acestui număr al „Flacării”, rog redacția să mă ierte de a nu o face; identificarea personajelor și povestea lor le vor face, sînt sigur, mai cuprinzător decît mine, micii sau mai marii spectatori ai micului ecran.

Octav PANCU-IAȘI

Coperta: fotografie de A. MIHAILOPOI

GARTEA

EUGEN FRUNZĂ

În versurile din noul volum al lui Eugen Frunză, „Întoarcerea tinereții furate”, apărut recent la Editura pentru literatură, se întrepătrund două coordonate majore ale liricii sale, și anume poezia militantă, agitatorică și poezia erotică. Ciclul inițial, care dă și titlul volumului, este străbătut de un ton polemic, acuzînd trecutul întunecat, distrugător al tinereții și al fericirii. Polemica se desfășoară prin intermediul antitezei, poetul opunînd vremurilor sumbre de odinioară farmecul și măreția timpului present care îl trăim astăzi, în care tinerețea e liberă și fericirea iar cei ce n-au avut tinerețe în trecut o pot trăi acum în ciuda vîrstei, prin contopirea cu entuziasmul, aspirațiile și bucuriile omului nou. Și, ca o confirmare, în versurile din ciclul „Stranie lumină” Eugen Frunză aduce un cald elogiu iubirii, comuniunii sufletești bazate pe nobile sentimente, pe încredere și stimă reciprocă.

În volumele sale anterioare Eugen Frunză a cultivat în largă măsură poezia militantă și poezia erotică, dar de dată aceasta, în versurile din volumul „Întoarcerea tinereții furate”, adoptă modalități și tonuri noi în exprimarea poetică, marcînd o treaptă calitativ superioară în lirica sa. Poetul utilizează acum în mod frecvent simbolul, metafora bogată în sensuri, imaginea cu o vie putere de sugestie. Edificatoare este poezia „La moara timpului”. Construit tot prin antiteză, poezia personifică timpul într-un mîncător, altădată hapsîn, jefuitor de tinerețe, astăzi silit să toarne în saci „făina cea mai aleasă”.

orosiv. A-1 feri de umiditate în-
eamnă a proteja instalații com-
plexe, a prelungi viața conduc-
elor și, în ultimă instanță, a re-
duce prețul de cost al propriei
ale producții.

La Borzești, în 1962, contin-
ul de umiditate al clorului elec-
rolitic era de 0,2%. În aparență
ifra e destul de mică pentru a
rezi interesul cuiva. Totuși în
urul ei s-a desfășurat o adevă-
ată bătălie.

Începutul l-a făcut 0,15. O ju-
nătate de zecime de procent mai
mășin decât vechea limită. În-
emna reducerea simțitoare a co-
oziunii, o exploatare mai sigură
i instalațiilor, mari economii de
nuncă și de materiale. Dar nu
ra destul. Chimistii din Valea
rotușului nu voiau să se
prească aici. După 0,1 a urmat
0,05, apoi 0,01. De douăzeci de
ri mai uscat. De douăzeci de
ri mai bun. Clorul se supunea
nceptul cu încetul voinței crea-
orilor lui. Urmarea firească a
cestor recorduri a fost sporirea
alității insecticidelor livrate
griculturnii, cantități sporite de
acid clorhidric (deci mai multă
lorură de vinil, produs de bază
pentru industria maselor plas-
ice, obținut din acid clorhidric
i acetilenă), tone de oțel smulse
oroziunii, economii de milioane
de lei.

Dar clorul, pe care uriașele re-
erve de sare ale planetei noas-
re îl oferă în cantități inepu-
zabile, se află abia la începutul
storiei sale. Viitorul i se des-
hide în față plin de promisiuni.
De vreme ce nu demult fa-
ricile de sodă îl risipeau în
er, neputându-l folosi la nimic,
ar astăzi industria nu se poate
ispensa de prezența lui, putem
onchide că e foarte posibil ca
rogreșele viitoare ale chimiei să
e mai rezerve în privința clo-
ului încă multe surprize.

VISUL UNUI CHIMIST ROMÂN

Cu cinci decenii în urmă, un
înăr savant român, atrăgând a-
enția asupra avantajelor prelu-
rării industriale a sării, propu-

nea câtorva capitaliști autohtoni
instalarea — după planuri ela-
borate de el — a unei uzine de
sodă în apropiere de Slănic-Pra-
hova. Ideea a rămas însă nere-
alizată. Reprezentantii trustului
belgian „Solvay“, care deținea în
Europa o serie de mari întrep-
rinderi chimice, printre care și
cea de la Ocna-Mureș, l-au aver-
tizat că „atari proiecte primej-
duiesc interesele trustului“ și că
„nu va fi tolerată nici un fel de
concurență“. Apoi, cu ajutorul
unor stocuri de produse sodice
ieftine lansate pe piață și prin
presiuni asupra celor ce se ară-
taseră dispuși să-l sprijine pe tî-
nărul savant român, trustul „Sol-
vay“ a reușit să înmormînteze
definitiv temerarul proiect. Sa-
vantul se numea Gheorghe
Spacu.

Reținem că întîmplarea s-a pe-
trecut într-o țară cu uriașe re-
zerve naturale de sare gemă, din
care numai o infimă cantitate
se valorifica pe cale industrială
(sub 50.000 tone anual, în sin-
gura uzină de produse sodice
existentă — cea de la Ocna-Mureș,
construită încă din 1898). La Ex-
poziția internațională de la Paris
din 1937, pavilionul Romîniei
avea interiorul construit în în-
tregime din lespezi de sare —
ceea ce părea să arate că guver-
nanții țării sînt conștienți de va-
loarea acestui mineral — dar pe
atunci salinele noastre nu pro-
duceau altceva decît aceeași mar-
fă brută, banala sare, comer-
cializată și cu două milenii în urmă
de negustorii romani, coloniza-
tori ai Daciei.

Și iată că, în anii noștri, visul
chimistului Gheorghe Spacu s-a
înfăptuit. Marile combinate chi-
mice apărute pe harta patriei au
deschis noi drumuri spre valorifi-
carea superioară a bogățiilor
țării. Govora, Făgăraș, Ocna-Mu-
reș, Turda, Borzești. Sînt jaloa-
ne ale noii istorii a sării, o bo-
găție disprețuită în trecut, căreia
i se dă astăzi o strălucire nouă,
modernă.

Nicolae RĂDULESCU
Fotografiile autorului

ISTORIA VIETII MELE (II)

Între copilărie, școală și nenumărate meserii tă-
cute pe apucate, viața lui Chaplin se scurge fără
bucurii pînă la 12 ani. Atunci, printr-o întîmplare,
ajunge să joace rolul unui copil într-o adaptare
după Conan Doyle. Aceasta marchează de fapt în-
ceputul carierei sale de actor profesionist. Domnul
Hamilton, care îl angajase pentru teatrul lui Charles
Frohman, s-a dovedit a fi un impresar priceput.
Sherlock Holmes are mare succes...

Charlie cunoaște pentru prima dată certitudinea
unui angajament permanent. Împreună cu trupa face
lungi turnee în provincie. Cîștigă mulțumitor și
poate, împreună cu Sydney, să-și întrețină mama și
bunicul. Mai tîrziu trece într-o trupă de music-hall
condusă de Fred Karno, cu care întreprinde turnee
în Franța și mai apoi în Statele Unite. La unul din
spectacolele date la New York, Chaplin atrage aten-
ția unui mărunț funcționar, pătimaș îndrăgostit de
film, dar fără bani, pe nume Mack Sennett. Peste
doi ani acesta, devenit coasociat la studiourile
Keystone din Hollywood, îl cheamă într-una din tru-
pele sale. Așa începe povestea lui Charlot!

Iată cîteva fragmente din autobiografia lui Cha-
plin, privind nașterea personajului și evoluția lui.

(Continuare în pag. 8)

„Întoarcerea tinereții furate“

În noile sale versuri, Eugen Frunză își îmbogățește sim-
tor recuzita lirică, imaginile cîștigă în plasticitate, emo-
țiile au un ecou mai prelungit.

Chiar dacă în volumul recent apărut ni se pare că sînt
cîteva poezii cu o mai slabă realizare artistică în ra-
port cu celelalte („Amurg“, „În Apuseni“, „În cadență“),
narea majoritate a versurilor din „Întoarcerea tinereții
urate“ au o vibrație intensă, comunicativă. Poezii ca „Poș-
așul nebun“, „Respirație“, „Poate de aceea“, „Armonie îm-
lînită“, „Preludiu“, „Răspuns final“ etc. pot fi citate ca
realizări de seamă ale poetului. „Preludiu“ încîntă prin
liscreția și finețea cu care este cîntată iubirea:

*Știam atunci că vei veni, suavă,
cu primul stol, o dată, de cocori;
deși erai tăcere doar și slavă,
te presimțeam în muguri și-n culori...
Parfumul tău îl bănuiam aiurea,
din liniști mari știam să te-nfirip;
cînd suspina, în nopți de dor, pădurea,
îți prevedeam necunoscutul chip...*

Prin versurile din volumul „Întoarcerea tinereții fu-
ate“, Eugen Frunză se relevă un poet care știe să-și îm-
ogățească mijloacele exprimării artistice, transmițînd un
mesaj de autentică vibrație umană.

Teodor VIRGOLICI

Sennett mă luă deoparte să-mi explice metoda lor de lucru. — N-avem un scenariu; pornim de la o idee și urmărim desfășurarea logică a evenimentelor pînă în momentul cînd ajungem la o urmărire, care constituie esențialul comediei noastre.

Metoda mi se părea excelentă, dar în ce mă privea mi-era groază de urmărire. În asemenea scene se dizolvă personalitatea actorului și, deși nu știam mai nimic despre cinematografie, eram convins că nimic nu poate înlocui personalitatea sa...

(După cîteva zile Sennett îl chemă pe Chaplin în vederea unui nou film a cărui acțiune se petrecea, printre altele, și într-un hol de hotel.)

— Ne trebuie cîteva gaguri aici, spuse el, și apoi se întoarse spre mine. Du-te să-ți faci un machiaj comic. Indiferent ce.

Habar n-aveam cum trebuie să mă machiez. În drum spre vestiar, mi-am spus că voi îmbrăca un pantolon mai larg, pantofi mari și că voi întregi ținuta cu un baston și cu un melon. Voiam ca totul să fie „în contradicție”: pantalonul exagerat de larg, haina îngustă, pălăria prea mică și pantofii enormi. Mă întrebam dacă trebuie să am înfățișare de tînăr sau de bătrîn, dar amintindu-mi că Sennett mă crezuse mai în vîrstă, mi-am lipit o mică mustață care, după cum mi se părea, îmi dădea cîteva ani mai mult fără să-mi ascundă expresia feței.

N-aveam nici o idee despre personajul pe care-l voi interpreta. Dar din clipa cînd m-am îmbrăcat, hainele și machiajul m-au făcut să simt ce reprezenta personajul. Am început să-l descopăr, și o dată ajuns pe platou el era în întregime creat. Cînd m-am înfățișat înaintea lui Sennett, eram în pielea personajului; înaintam cu un pas nostim, învîrtind în aer bastonul. Gagurile și ideile comice se îmbulzeau în capul meu.

Secretul reușitei lui Mack Sennett se afla în entuziasmul lui. Era un spectator minunat și rîdea din toată inima de ceea ce găsea nostim. Se tăvălea literalmente de ris. Aceasta m-a încurajat și am început să explic personajul:

— Vedeți, personajul acesta are mai multe fețe; este în același timp vagabond, gentleman, poet, visător, tip singuratic, romanțios și dornic de aventuri. Ar vrea să vă facă să credeți că este savant, muzician, duce, jucător de polo. Dar nu se dă înapoi să strîngă mucuri de țigară sau să șterpelească unui copil dulciurile. Și, bineînțeles, dacă se prezintă prilejul, dă cu dragă inimă o lovitură de picior în spatele unei doamne... dar numai în cazul cînd este furios!

Am continuat astfel timp de vreo zece minute și Sennett rîdea necontenit.

— Bine, spuse el, vino pe platou să vedem puțin de ce ești în stare...

În orice comedie este extrem de importantă atitudinea pe care trebuie s-o iei, dar nu totdeauna o găsești ușor. În acest hol de hotel aveam impresia că sînt un impostor care se dă drept client, în timp ce în realitate eram un vagabond în căutarea unui adăpost. Am intrat și m-am împiedicat de piciorul unei doamne. M-am întors, ridicîndu-mi pălăria pentru a mă scuza, apoi am plecat din nou, poticnindu-mă de o scuipătoare; m-am mai întors o dată, ridicîndu-mi pălăria în fața scuipătorii. În spatele aparatului de filmat lumea începuse să rîdă.

...Pe atunci, principiile regiei erau simple. Nu trebuia decît să disting stînga de dreapta, pentru intrări și ieșiri. Dacă ieșeam prin dreapta la sfîrșitul unei scene, intram prin stînga în scena următoare; dacă ieșeam în direcția aparatului de filmat, reveneam întorcîndu-i spatele. Acestea erau regulile fundamentale.

Dar pe măsură ce căpătam experiență am descoperit că locul aparatului de filmat avea nu numai un rol psihologic, el constituia însăși articulația unei scene: de fapt aceasta era baza stilului cinematografic. Dacă aparatul de filmat se găsește puțin prea aproape sau prea departe, e de ajuns pentru a sublinia sau a strica un efect. Întrucît economia mișcării este importantă, actorul nu trebuie să umble în mod inutil, fără un anumit motiv, căci mersul în sine n-are nimic dramatic. Prin urmare, situarea aparatului de filmat determină compoziția și permite actorului să-și facă intrarea în condiții cît mai bune. Locul ocupat de aparatul de filmat constituie accentul în limbajul cinematografic. Nu se poate afirma în principiu că prim-planul accentuează mai puternic un joc de scenă decît un plan îndepărtat. Este o chestiune de sentimente; în unele cazuri, planul depărtat subliniază mai puternic lucrurile.

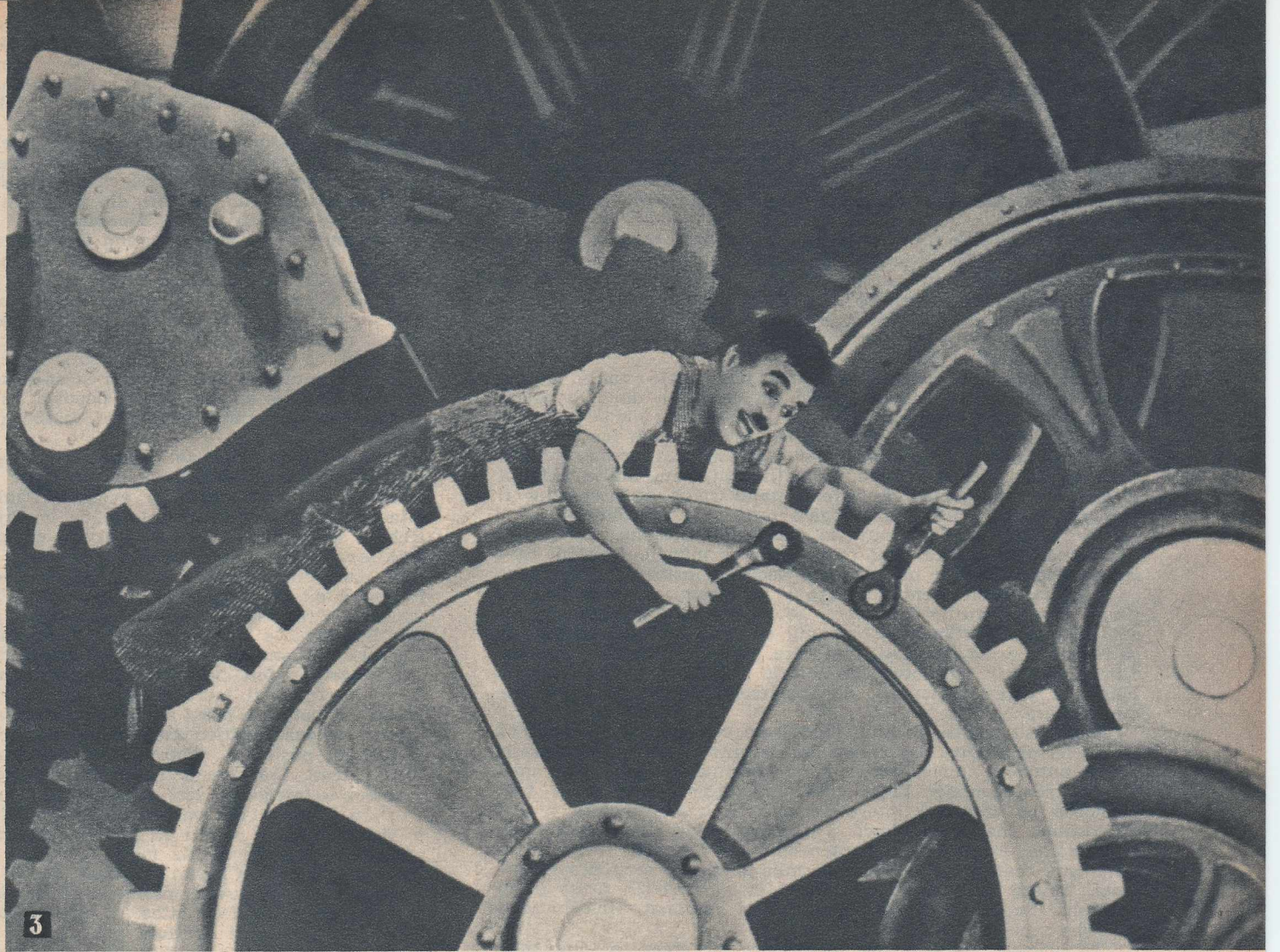
Voi da ca exemplu o singură scenă dintr-una din primele mele comedii, „Skating” (Charlot patinează). Vagabondul intră pe pistă și începe să patineze cu un picior în aer, alunecînd și învîrtindu-se, dînd peste oameni sau împingîndu-i, provocînd zăpăceală în jurul lui, pentru ca în cele din urmă toată lumea să întoarcă spatele aparatului de filmat; în timp ce el se îndreaptă spre fundul patinoarului, silueta lui se micșorează puțin cîte puțin, o dată cu distanța, pînă în momentul cînd vine să se așeze printre spectatori, contemplînd cu nevinovăție haosul provocat de el. În cazul acesta, mica siluetă a vagabondului, din depărtare, era mai nostimă decît ar fi fost în prim-plan.

Cînd am început să pun în scenă primul meu film nu mai

(Continuare în pag. 10)

1. Cu Paulette Goddard în „Timpuri noi”.
2. Una din partenerile lui Charlot: Edna Purviance în „Opinia publică”.
3. Intr-o scenă din filmul „Timpuri noi”.
4. În „Goana după aur” împreună cu Georgia Hale.
5. În „Dictatorul” împreună cu Jack Oakie.
6. În „Luminile rampei”.
7. În „Luminile orașului” alături de Virginia Cherrill.
8. Scenă din filmul „O idilă pe cîmp”.
9. Cu Martha Raye în „Monsieur Verdoux”.

eram atât de increzător precum crezusem; ba chiar m-am speriat puțin. Dar după ce Sennett a văzut rezultatele primei zile de turnare, m-am liniștit. Filmul se intitula „Caught in the Rain” (Prins de ploaie). Nu realizasem chiar o capodoperă a genului, dar era nostim și filmul a avut mult succes. Când l-am terminat eram nerăbdător să aflu reacția lui Sennett. L-am auzit spunând la ieșirea din sala de proiecție:

— Ei bine, ești gata să începi un alt film?

De atunci mi-am scris și regizat toate comedii. Ca să mă încurajeze, Sennett mi-a acordat o primă de 25 de dolari pentru fiecare film...

În *A Dog's Life* (O viață de câine), scenariul avea o puternică tentă satirică, întrucât stabileam paralela între viața unui câine și aceea de vagabond. Acest leitmotiv constituia structura pe care mi-am plasat gagurile și efectele de burlesc clasic. Începeam să mă preocup de construcția comedii mele și să devin conștient de arhitectura lor. Fiecare secvență o aducea pe cea următoare și ansamblul forma un tot.

Prima secvență înfățișa salvarea unui câine smuls dintr-o luptă cu alți câțiva semeni ai săi. În cea de-a doua, o tânără era salvată dintr-o sală de bal. Ea de asemenea ducea „o viață de câine”. Mai erau încă multe alte secvențe care toate urmau înlănțuirea logică a evenimentelor. Cu toate că aceste comedii burlești erau simple și fără pretenții, conțineau multe reflecții și mai ales mult spirit de inventivitate. Oricât de nostim ar fi fost vreun gag, dacă dăuna logicii faptelor nu-l foloseam.

Pe timpul când lucram la studioul Keystone, personajul Charlot era mai liber, mai puțin tributiv intrigii. Creierul nu-i servea decât rareori; nu recurgea decât la instinctele sale, care nu reflectau decât esențialul: traiul, adăpostul, căldura. Dar cu fiecare nouă comedie de succes, personajul Charlot devenea tot mai complex. Sentimentele, umorul cel mai profund începea să pătrundă în acest personaj, fapt care punea o problemă artistică dificilă întrucât era totuși limitat de natura comediei burlești. Poate ar părea pretențios, dar burlescul necesită o psihologie mai strânsă.

Am găsit soluția în ziua când l-am conceput pe Charlot ca pe un fel de Pierrot. De atunci am devenit mai liber în expresie și am putut să îmbogățesc mai cu ușurință comedia prin mici accente sentimentale. Logic însă, era dificil de găsit o fată frumoasă pe care s-o intereseze un vagabond. Aceasta a fost întotdeauna marea problemă a filmelor mele. În *Goana după aur*, eroina începe să se intereseze de Charlot, jucându-i o festă care mai târziu îi stârnește mila luată de erou drept dragoste. Tânăra din *Luminile orașului* este oarbă. În acest ultim exemplu Charlot îi apărea romantic și minunat până în ziua când și-a recăpătat vederea...

În primele comedii mă străduiam să creez o ambianță. Izbuteam să fac aceasta, în genere datorită muzicii. Un vechi cântec intitulat *Mrs. Grundy* mi-a sugerat atmosfera din *The Immigrant* (Emigrantul). Melodia avea o tandrețe nostalgică care te facea să te gîndești la cei doi nefericiți însingurați care se căsătoreau într-o zi tristă și ploioasă.

Subiectul îl prezintă pe Charlot în călătorie spre America. În cală întâlnește o tânără însoțită de mama ei, tot atât de sărace ca și el. Ajungînd la New York se despart. În cele din urmă reintâlnește tînăra dar, de astă dată singură. Ca și el n-a reușit în viață. În timp ce discută, fata scoate din întîmplare o batistă tivită cu negru, arătînd astfel că i-a murit mama.

Desigur, la sfîrșit, tinerii se căsătoresc într-o zi tristă și ploioasă.

Mici melodii foarte simple mi-au trezit ideea unor noi comedii. Într-una din acestea, intitulată *Twenty Minutes of Love* (Charlot și cronometrul), unde scene de învălmășeală și momente burlești se succed într-o grădină publică, cu poliști și bone cu copii, treceam de la o secvență la alta în sunetele ariei *Too Much Mustard* (Prea mult muștar), un cântec la

modă în 1914. Cîntecul *Violetera* mi-a inspirat *Luminile orașului*, iar *Auld Lang Syne* — *Goana după aur*.

Încă din 1916 aveam numeroase idei pentru filme mari de pildă un voiaj spre Lună, un spectacol comic despre Jocurile Olimpice și posibilitățile de a folosi legile gravitației. Aceasta ar fi trebuit să fie o satiră asupra tehnicismului. Mă gîndeam la o mașină de hrănit, la o pălărie radioelectrică care a putea înregistra gîndurile și la neplăcerile ce mi le-aș fi putut atrage punînd-o pe cap după ce aș fi fost prezentat seducătoare rei soții a lunarului. În cele din urmă tot am folosit mașina de hrănit dar mai târziu, în *Timpuri noi*.

Ziaristii m-au întrebat cum sîmi vin ideile filmelor și nicîpină în ziua de astăzi n-am putut răspunde satisfăcător. De-lungul anilor am descoperit că ideile îmi vin cînd dorești mult să le găsești, spiritul devine astfel un fel de turn de pîndă unde urmărești orice incident ce ar putea să-ți aprindă imaginația: muzica, un apus de soare pot fi scînteia unei idei.

Cred că metoda cea mai bună este să alegi un subiect care te stimulează, să-l dezvolt și să-l șlefuești iar apoi, dac nu ești în stare să mergi mai departe, să-l lași pentru a alege altul. Eliminarea după acumulare, astfel poți descoperi ceea ce dorești...

Curios lucru, dar am găsit pe neașteptate ideea de a face un nou film mut, în urma unui accident, în momentul cînd mă așteptam cel mai puțin la aceasta. Paulette (Goddard) și cîmine ne găseam pe hipodromul de la Tijuana, în Mexic, unde trebuia să remitem o cupă de argint cîștigătorului, nu-mi amin tesc prea bine cărei curse din Kentucky. Paulette a fost întrebată dacă dorește să înmîneze cupa jocheului învingător și s rostescă cîteva cuvinte cu accent sudic. S-a lăsat convinsă cu ușurință. Am fost uluit auzînd-o vorbind prin difuzor. Deși est din Brooklyn, a imitat în mod remarcabil pe o frumoasă din Kentucky. Faptul m-a convins că este perfect capabilă să joace

Aceasta a fost pentru mine stimulul care m-a îndemnat la lucru. În ochii mei Paulette avea ceva de puștoaică. Ar i grozav să pot reda acest aer pe ecran. Mi-am imaginat întîlnirea într-o mașină polițienească plină de arestați, dintre Charlot și această puștoaică. Charlot se arată foarte galant și îi ofer locul. Acest fapt era punctul de pornire de la care puteam construi o intrigă și găsi gagurile necesare.

În *Timpuri noi* am folosit mașina de hrănit ca mijloc de a cîștiga vreme pentru a permite muncitorilor să-și continue munca în timpul orei de masă. Secvența din uzină se termină cu viziunea lui Charlot cuprins de o depresiune nervoasă. Subiectul se desfășura pomicind de la înlănțuirea firească a evenimentelor. Vindecat, Charlot este arestat și întîlnește o puștoaică, de asemenea arestată pentru că a furat pîine. Se întîlnesc într-o mașină a poliției plină de delincvenți. Din acest moment istoria lor devine povestea a doi anonimi care încearcă să se descurce în timpurile moderne. Ei sînt angrenați de criză de greve, participă la tulburări și suferă din cauza șomajului. Paulette am îmbrăcat-o în zdrențe. Aproape că a izbucnit în plîns cînd i-am mizgălit fața ca să pară cît mai murdară.

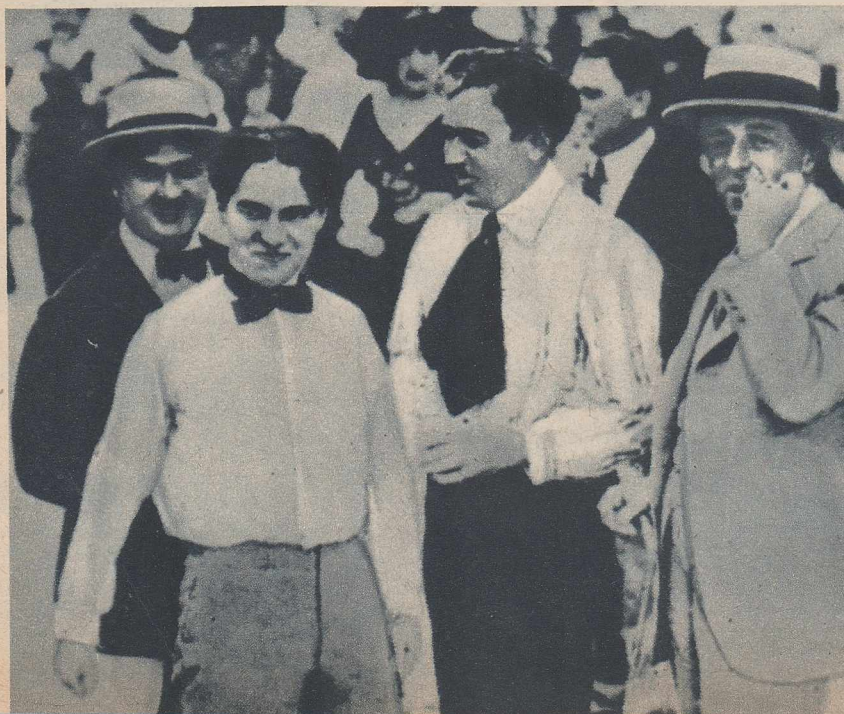
— Petele acestea sînt adevărate *grains de beauté*, am insistat eu.

Este ușor să îmbraci o actriță în mod atrăgător, cu rochii de la mari croitori. Dar să îmbraci o florăreasă și s-o faci seducătoare ca în *Luminile orașului*, este dificil. Costumul tinere din *Goana după aur* nu punea o asemenea problemă. Dar îmbrăcămîntea Pauletei în *Timpuri noi* cerea tot atîtea reflecții și fi nețe ca o creație de la Dior. Îmbrăcînd o actriță ca florăreasă sau pentru rolul de copil al străzilor, m-am străduit să scot un efect poetic și să nu-i falsific personalitatea.

Traducere de Al. IOA

(În numărul viitor vom publica, în continuare, alte fragmente din cartea lui Chaplin)

În studioul lui Mack Sennett. De la stînga la dreapta: Thomas İnce, Chaplin, Mack Sennett și D. W. Griffith.

Echipa de hochei a trupei Karno... Al doilea din stînga, în primu rînd, Chaplin. În spatele lui, în picioare, celebrul comic Stan Laurel

„Se amână după alegeri”

De câțiva vreme, în Republica Federală Germană multe și diferite probleme — fie în domeniul politicii externe sau interne, fie în domeniul economic sau militar — sînt amânate invariabil pentru anul viitor, mai precis după alegerile generale fixate în toamna lui 1965. Printre acestea figurează chestiunea căilor ferate vest-germane. Încercarea ei începe abia acum să fie cunoscută marelui public, care întrevide implicații profund neplăcute. De altminteri, problema rentabilizării căilor ferate (asupra importanței lor în viața de toate zilele și în circuitul economic este de prisos să mai insistăm) preocupă nu numai Germania occidentală, ci și alte țări vest-europene, ca de exemplu Franța și Anglia, care întâmpină dificultăți similare.

Căile ferate vest-germane, afirmă directorul lor Heinz Oeftering, „sînt în pragul faimentului” (citat de corpondentul din ziarul „Sunday Times”). Ele au suferit o bruscă și gravă irăutățire financiară, trecînd de la situația de echilibru la deficit de acum cîțiva ani, la un deficit de 37 milioane lire sterline în anul 1963. Anul acesta deficitul a atins pînă la suma de 50 de milioane, cu perspectiva de a ajunge pînă la încheierea bilanțului pe 1964 la cifra uriașă de 90 milioane lire sterline (aceste date sînt preluate din bilanțul britanic, ceea ce explică faptul că sînt calculate în lire sterline și nu în mărci vest-germane — ziarul din R.F.G. păstrînd ocazională multă discreție în această privință).

Recent, ministrul federal al transporturilor, L. Seeböhm, a adus la cunoștința „părților interesate” planul Oeftering, propus de construirea căilor ferate vest-germane pentru a rezolva situația. Remediile sugerate sînt însă atât de drastice și cu urmări atât de dramatice pentru largi categorii de feroviari și chiar pentru anumite localități și regiuni în ansamblu, încît, potrivit aceluiași corpondent al lui „Sunday Times”, „au produs un șoc în opinia publică și în cercurile de afaceri”.

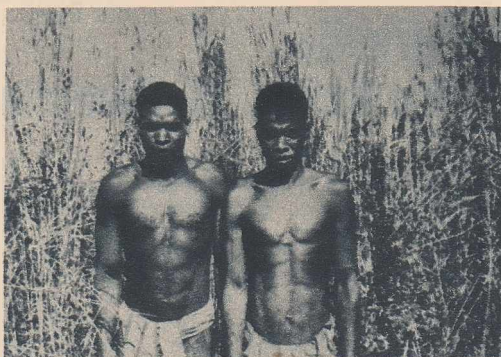
Printre altele, planul Oeftering recomandă închiderea stațiilor de cale ferată din toate regiunile cu mai puțin de 20.000 de locuitori, suspendarea traficului de călători pe o distanță ce totalizează peste un sfert din întreaga rețea feroviară a R.F.G., preconizînd de asemenea închiderea a patru dintre principalele uzine ale căilor ferate federale — cele din Ingolstadt, Trier, Göttingen și Siemen. Este ușor de prevăzut, și guvernul german a fost de acord să prevădă, și guvernul federal își dă seama de aceasta, că măsurile propuse ar pune în situații din cele mai complicate un mare număr de muncitori și funcționari ai căilor ferate. La îngrijorarea acestora se adaugă nemulțumirea unor oameni de afaceri ale căror interese ar fi și ele afectate de o serie de propuneri, printre care aceea de a se suspenda transportul feroviar de mărfuri pe o distanță de aproape 1.000 de km și de altele similare. Într-o mare măsură ar fi lovite și relațiile comerciale cu străinătatea ale unor firme

vest-germane proprietare de întreprinderi în localitățile care ar urma să-și piardă gările.

În concluzie, este lesne de înțeles de ce problema căilor ferate va fi lăsată în suspensie, împreună cu altele care preconizează de asemenea soluții impopulare, de natură să influențeze corpul electoral într-un sens negativ pentru partidele coaliției guvernamentale.

Riana LUPU

Mikea — o enigmă

Doi cercetători francezi, R. Hervier și C. Rouffaud, vizitînd recent Madagascarul, au fost interesați de felul de viață al unei populații prea puțin cunoscute ce trăiește în sud-vestul insulei. Problema originii acestei populații a stîrnit pînă în prezent multe controverse. Oricum, după constatările cercetătorilor francezi redade de revista „Connaissance du Monde”, tradițiile lor sînt foarte originale, neasemănîndu-se decît în mică măsură cu ale celorlalte populații de pe insulă: ei interzic căsătoriile între rude oricît de depărtate, nu sacrifică animale, iar cînd își presimt sfîrșitul se izolează în pădure unde mor de foame, de sete sau de căldură.

Locuitorii Mikea trăiesc în general izolați nu numai de civilizație, dar și de propriii lor vecini insulari, într-o uriașă pădure (4.000 km p) alcătuită din arbori și arbuști spinoși, vegetație adaptată la lipsa cvasitotală de umiditate — o pădure în care aproape nu există umbră.

Se pare că odinioară populația Mikea ducea o viață complet nomadă, mutîndu-se dintr-o regiune în alta a pădurii pe măsură ce rădăcinile și vînatul sărăceau. R. Hervier și C. Rouffaud au constatat că astăzi cei mai mulți Mikea au un fel de viață seminomad sezonier, trăind în sate în anotimpul mai răcoros, iar în plină pădure numai pe vremea caniculei. În ultimul timp au început să facă unele schimburi de produse cu populațiile învecinate Masikoro și Vezo. Mikea vînd fibre vegetale din care se confecționează frînghiile pentru pirogi, obiecte de lemn, miere, rădăcini comestibile ș.a., în schimbul porumbului, al îmbrăcămintei, al obiectelor de metal și al tutunului de mestecat.

A. BART

57 = 100?

Presa occidentală s-a ocupat pe larg în timpul din urmă de așa-numitul „scandal Mirage”. Totul a început în urmă cu patru ani, cînd după o acerbă concurență cu alte firme constructoare de avioane din S.U.A., Anglia și Suedia, firma franceză „Dassault” și-a adjudecat comanda de 100 avioane „Mirage 3 S”, pentru nevoile armatei elvețiene, contra 828 milioane franci elvețieni.

Ulterior, și după cît se pare nu prea justificat, experți militari elvețieni au cerut înlocuirea aparatajului electronic al avioanelor cu un sistem electronic american — „Taran” — datorită căruia s-ar putea transporta și arme atomice, fapt care a stîrnit neliniștea opiniei publice.

Într-o bună zi parlamentului elvețian i s-au cerut credite suplimentare în valoare de 576 milioane franci. În acel moment a izbucnit scandalul. Comisia parlamentară de anchetă constituită în legătură cu „cazul Mirage” a propus unele măsuri și a susținut necesitatea intensificării controlului parlamentar asupra forurilor militare. De altfel, comandantul forțelor aeriene a fost imediat suspendat din serviciu și s-a hotărît concedierea lui din armată începînd cu data de 1 ianuarie 1965, iar șeful statului major general și-a prezentat demisia. Cît privește comanda, parlamentul a hotărît s-o reducă la 57 de avioane, refuzînd acordarea celor 576 milioane franci ceruți suplimentar. Așadar, aceste 57 avioane au acum un preț echivalent cu cel calculat inițial pentru 100 avioane.

S-a încheiat cu aceasta „scandalul Mirage”? Se pare că nu.

...Se spune astfel că schimbarea aparatajului electronic nu a corespuns unei necesități reale dar că firme americane ale căror oferte de avioane fuseseră respinse ar fi obținut în semn de „consolare” comanda pentru reechiparea electronică a avionului de vîntătoare francez.

Un alt aspect al afacerii ar fi legat de eventualele „atenții” primite de unele persoane pentru a susține suplimentarea creditelor. În cercurile occidentale de specialitate se afirmă că foarte rar se întîmplă ca la încheierea contractelor internaționale de armament să nu se folosească procedeele „lobbyștilor” americani, care îmbină presiunile politice clasice cu stimularea interesului personal al celor ce se ocupă de o anumită chestiune.

Firește, toate acestea nu sînt încă decît supoziții. Iar confirmarea lor poate fi îngreunată, după cum afirmă unele ziare, de existența conturilor bancare secrete din Elveția, care împiedică descoperirea eventualelor transferuri de sume în contul unora dintre persoanele implicate.

De asemenea dosarul afacerii Mirage s-ar putea redeschide dincolo de granițele Elveției, de exemplu în Franța, unde cercurile interesate sînt destul de afectate de înlocuirea echipamentului electronic al avioanelor „Mirage”. Chiar dacă este vorba despre o comandă pentru străinătate — se spune — de adaptarea avionului la necesitățile altui stat, vor exista dubii asupra capacităților acestui avion aflat și în dotarea armatei franceze.

E. PHOEBUS

Raf Vallone în filmul „Nu-i pace sub măslini”.

Raf Vallone — Întrebări și răspunsuri

Numele lui Raf Vallone este legat de una din cele mai fructuoase perioade ale cinematografiei italiene — neorealismul. Dacă filmele „Orez amar”, „Nu e pace sub măslini”, „Roma orele 11” și „Drumul speranței” s-au gravat în memoria spectatorilor, aceasta se datorește în bună măsură și prezenței masive și expresive a actorului italian.

Raf Vallone, care înainte de a îmbrățișa cariera de actor a exercitat profesiunea de gazetar, n-a renunțat definitiv la scris. După o primă experiență, constând în adaptarea scenică a romanului „Odihna războinicului” al scriitoarei franceze Christiane Rochefort, el lucrează în prezent la o piesă originală. Un interviu acordat săptămânalului italian „Noi Donne” ni-l prezintă ca pe un artist intens preocupat de problemele omului contemporan și de rolul artei în societatea actuală.

„În comedia pe care o scriu — spune el — vor căpăta glas întrebările omului de azi care, ca și mine, a trecut prin multe experiențe, ale omului frământat de problemele unei epoci, ale unei societăți în plină transformare”. Și precizează mai departe: „Consider ca fundamentală experiența mea de gazetar, deoarece ea m-a pus în contact cu muncitorii din Torino și în general cu lumea muncitoare. Pentru un intelectual aceasta reprezintă baza cea mai concretă a culturii sale”.

În legătură cu activitatea sa în cinematografie, Raf Vallone subliniază că a socotit-o importantă atâta vreme cât cinematografia italiană a coincis cu o artă angajată, combativă, adică în perioada neorealismului. „De la o vreme însă, nu mai am ocazia să dau cinematografiei altceva decât meseria mea, o anumită probitate profesională. Ea nu mai

exprimă convingerile mele de om și de cetățean”.

Raf Vallone a declarat că, după părerea sa, principala cauză a crizei ce afectează cinematografia italiană stă în „sclavia banului, cea mai oarbă, cea mai stupidă din câte îi sînt date omului să îndure. Pentru a face filme e nevoie de bani, de mulți bani. Și, practic, cei ce fac filmele sînt la chere-mul distribuitorilor și proprietarilor de săli. Aceștia tind — în cel mai bun caz — să imite, să refacă filmele de succes. Dacă acest succes s-a obținut aplicînd trei nasuri pe fața unui actor, ne vom trezi cu o mulțime de filme cu cite trei nasuri aparținînd aceluiași actor. Într-o asemenea situație e practic irealizabilă promovarea de idei noi, singurele datorită cărora arta poate să progreseze, să se înnoiască”.

A. R.

La granița dintre Kenya și Somalia

Partea de nord-est a Kenyei, vecină cu Somalia, este o regiune puțin populată și greu accesibilă, de unde parvin de obicei știri sărace. Totuși cu începerea din decembrie 1963, cînd a fost proclamată independența Kenyei, această regiune a pătuns în cercul actualității. Pe teritoriul ei trăiesc peste 250.000 de somalezzi care, după cum se spune într-o corespondență trimisă din orașul Garissa și publicată de curînd în ziarul New York Herald Tribune, „nu doresc să fie conduși de guvernul din Nairobi și atribuie britanicilor vina de a-i fi inclus în acordul pentru independența Kenyei”.

Încă din preajma intrării în vigoare a acestui acord, în orașele și satele regiunii au început să acționeze, cu sprijinul populației somaleze, partizani denumiți „shifita”. „Cei mai mulți — se scrie în ziarul mai sus citat — sînt țintași dibaci și folosesc armele de foc și grenadele cu precizie”. Pînă la 1 septembrie 82 de civili și 37 de soldați și polițiști au căzut victime acțiunilor acestor „shifita”.

Guvernul Kenyei a proclamat, încă din primele zile ale anului 1964, starea excepțională pe teritoriul regiunii. Ulterior însă situația s-a complicat, întrucît la frontiera cu Somalia au avut loc ciocniri — soldate cu morți și răniți — între grănicerii kenzoți și forțe armate ale statului vecin. Fapt este că, însușindu-și revendicările somalezilor din Kenya, guvernul din Mogadiscio cere alipirea întregii regiuni. La Nairobi, relatează același corespondent al lui New York Herald Tribune, se spune că întreaga mișcare de partizani din Kenya este finanțată și înarmată de Somalia.

Conflictele de frontieră sînt unul din ne-cazurile complexe pe care tinerele state independente ale Africii le-au moștenit de la colonialism. Izvorul lor constă în faptul că între fostele puteri dominante, în cazul de față între Anglia (pentru Kenya) și Italia (pentru Somalia), repartitia teritoriilor s-a făcut potrivit raportului de forțe existent între ele în epoca cuceririlor coloniale sau potrivit altor criterii, contrare situației etnografice, economice și istorice din regiunile respective. După aducerea independenței, mai multe țări africane s-au găsit astfel implicate în dispute nedorite și nu ușor de soluționate.

Organizația Unității Africane (O.U.A.) consideră însă că, în spiritul relațiilor de prietenie care se dezvoltă între statele independente ale Africii, una din sarcinile ei este de a ajuta la găsirea soluțiilor pașnice. Mediarea O.U.A. a fost încununată de succes în mai multe cazuri și a contribuit la restabilirea unor relații normale între Ghana și Nigeria, R.A.U. și Mauritania, Senegal și Mali, Algeria și Maroc. Litigiul dintre Kenya și Somalia, deși s-a dovedit mai rezistent, este și el supus (ca și cel similar dintre Somalia și Etiopia) aceleiași medieri Reuniunea la nivel înalt a O.U.A., care s-a ținut anul acesta la Cairo, a recomandarea celor două părți să-și reglementeze litigiul pe calea negocierilor. Tratatul care a urmat nu au dus pînă în prezent la o soluție, dar eforturile pentru găsirea ei continuă.

A. CERNEA

New York sub cupolă

Literatura de anticipație, atît de abundent reprezentată în rafturile tuturor librăriilor din lume, ne-a familiarizat cu ideea orașelor fantastice, unde ființe mai mult sau mai puțin omenești ar urma să trăiască. Pînă nu demult însă, aceste orașe ale viitorului erau închipuite pe planete aflate la depărtări de ani-lumină de Terra noastră. O dată cu lansarea regulată a sateliților artificiali și a rachetelor cosmice cu echipaj fantastic — sau mai curînd ceea ce er-pînă mai ieri socotit fantastic — intră în viața noastră cotidiană. Și iată că recent s-a propus ca centrul unuia dintre cele mai mari orașe ale lumii, New York, să fie adăpostit sub un uriaș dom construit din meta și materiale plastice.

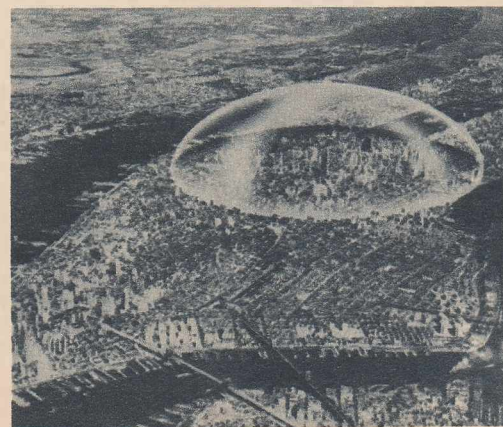
Autorul proiectului, americanul Buckminster Fuller, este creatorul unor celebre „domuri geodezice” folosite în ultimii ani în scopuri dintre cele mai variate, ca expoziții, hale industriale etc. Peste o sută de uzine au achiziționat licența care le permite să fabrice astfel de construcții. Cea mai mare cupolă construită pînă în prezent este cea comandată de firma americană Union Tank Car Co., cu un diametru de 117 m și aco-perind o suprafață de 10.738 m p.

Cupola propusă pentru centrul New Yorkului ar avea un diametru de 3,5 km și o grosime de 100 m. Zona cuprinsă sub cupolă ar urma să beneficieze de o climă perfect condiționată.

În acest fel se va pune capăt vicierii continue a atmosferei de către sutele de milioane de autovehicule și se vor evita depunerile de funingine pe această porțiune din oraș.

Desigur, nu este vorba decît de o suprafață de 5,5 km p din cei 57 ai insulei, și singură cupolă nu va rezolva toate problemele orașului. Dar, cine știe, după primul vor urma poate și altele. Și atunci versurile lui Walt Whitman, care a cîntat silueta unică în lume a Manhattanului, cu al sale „înalte turnuri de fier, elegante, puternice, ușoare, ce se înalță în întîmpinare cerului limpede”, vor trebui însoțite de noi explicații în edițiile pe care le vor citi micii americani într-un viitor poate n-prea îndepărtat.

R. VIAN

Bătălia împotriva M.L.F. abia începe...

Politica noului guvern laburist oferă oare posibilități reale pentru realizarea unor progrese pe calea spre întărirea păcii? Va putea duce Anglia cu succes până la capăt o inițiativă în acest sens? Iată două întrebări esențiale pe care și le pun observatorii politici cu privire la șansele întreprinderii de către noul guvern laburist a unor pași înainte în domeniul dezarmării și destinderii încordării internaționale. Pentru a încerca să le dăm un răspuns este însă necesar să amintim mai întâi situația din partidul laburist și să facem o apreciere a poziției pe care o ocupă Anglia în lume. Se știe că în parlamentul ales la 15 octombrie laburiștii dispun de o slabă majoritate. La aceasta trebuie adăugat echilibrul precar stabilit între cele două aripi ale partidului laburist, fapt reflectat de altfel de modul în care primul ministru H. Wilson a completat lista posturilor ministeriale, compensând numirea unor membri ai aripii drepte ca Patrick Gordon Walker și Dennis Healey, respectiv ministrul de externe și al apărării, cu numirile lui Anthony Greenwood (colonii), Barbara Castle (dezvoltarea teritoriilor de peste mări) și Frank Cousins (tehnologie), fruntași ai stângii laburiste. Este cunoscut că în cursul campaniei electorale laburiștii au promis să inițieze unele acțiuni pentru îmbunătățirea atmosferei internaționale. Harold Wilson s-a declarat în cursul acestei campanii în favoarea unor măsuri de dezarmare, printre care crearea de zone denuclearizate. El a sprijinit ideea unor întâlniri la nivel înalt Est-Vest și s-a pronunțat pentru extinderea relațiilor economice și culturale cu țările socialiste. Laburiștii au luat de asemenea atitudine împotriva proiectului de forțe nucleare multilaterale (M.L.F.) în actuala sa formă, promișând că vor împiedica „punerea unui deget veșt-german pe traga-ciul nuclear”. Făgăduind că vor renunța la „factorul nuclear independent”, ei au anunțat în același timp că vor menține alianța atlantică și legăturile actuale ale Angliei cu

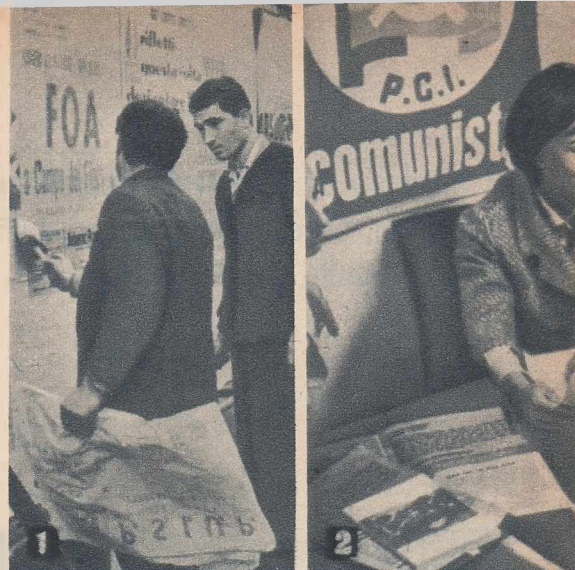
S.U.A., ceea ce înseamnă că pe teritoriul Angliei vor continua să rămână bazele militare americane. Bineînțeles că un afront adus stângii, cum ar fi, de pildă, acceptarea M.L.F. într-o formă care ar acorda Germaniei occidentale controlul asupra armelor nucleare, ar însemna izbucnirea unei revolte în rândul membrilor laburiști ai parlamentului, ceea ce ar duce la căderea guvernului. Întrucât problema M.L.F. urmează să fie dezbătută în viitoarele ședințe ale cabinetului de miniștri, presiunile exercitate din partea cercurilor progresiste din mișcarea laburistă și de organizațiile de luptă pentru pace ar putea avea o importanță vitală în următoarele câteva săptămâni.

Printre semnele încurajatoare cu privire la atitudinea pe planul politicii externe a noului guvern, unii comentatori enumeră fermitatea de care acesta dă dovadă față de încercările rasiștilor din Rhodesia de sud de a menține supremația albilor în această țară, precum și faptul că a condamnat hotărât încercările candidaților conservatori de a folosi prejudecățile rasiste în alegerile din Smethwick (se știe că Patrick Gordon Walker, candidatul laburist în această circumscripție electorală, a fost înfrânt datorită — în parte — afirmațiilor de genul: „Dacă doriți să aveți vecin un negru, atunci votați pe laburiști”).

Abia în săptămânile ce vin se va putea constata însă în ce măsură acțiunile practice ale guvernului laburist corespund declarațiilor din campania electorală. Cât privește bătălia împotriva forțelor nucleare multilaterale, aceasta abia începe. Deocamdată observatorii politici consideră că la apropiata întâlnire de la Washington dintre președintele Johnson și premierul britanic H. Wilson, acesta din urmă va veni cu „o propunere de compromis”, constând într-o reducere a dimensiunilor prevăzute inițial pentru flota nucleară N.A.T.O. și includerea acestor forțe nucleare multilaterale într-un aranjament mai larg, sub egida N.A.T.O., care să cuprindă atât elemente terestre cât și aeriene.

Gordon SCHAFER

Londra, noiembrie

La 22 noiembrie în Italia au loc alegeri administrative. (Doar în Trentino-Alto Adige, ele s-au desfășurat înainte cu o săptămână). Faptul că Senatul și Camera deputaților și-au întrerupt lucrările în zilele premergătoare alegerilor, întrunirile electorale la care au luat cuvântul conducătorii principalelor partide politice italiene și mai ales temele abordate în discursurile acestora, denotă importanța care se acordă acestei confruntări electorale. Adresându-se printr-un apel celor 33 milioane de participanți la vot, Partidul Comunist Italian i-a chemat să se pronunțe pentru constituirea unei noi majorități democratice în comune și în provincii. Fotografiiile înfățișează două aspecte din cadrul actualei campanii electorale: străzile sînt pline de afișe ale diferitelor partide (foto 1); la un centru de propagandă al partidului comunist (foto 2).

Asaltați de ziariști, după întâlnirea lor de la Paris, Roy Jenkins (stînga) și Marc Jacquet, ministrul aviației al Angliei și Franței, arătează o atitudine optimistă. În realitate relațiile dintre Paris și Londra, după anunțarea intenției noului guvern laburist din Anglia de a revizui acordul anglo-francez cu privire la construirea în comun a avionului de transport supersonic „Concorde”, au devenit mult mai puțin destins decât vor s-o prezinte chipurile zîmbitoare ale reprezentanților celor două țări. De altfel, însăși sosirea ministrului britanic al aviației la Paris precum și schimbul de mesaje dintre prim-ministrul celor două țări, că să nu mai amintim diferitele comentarii polemice din presa engleză și franceză, vorbesc de la sine despre acuitatea problemei.

Aniversarea armistițiului, care în urmă cu 46 de ani a pus capăt primului război mondial, a prilejuit în capitala Franței o solemnitate la mormîntul soldatului necunoscut de la Arcul de Triumf.

AI. POMPIIU

DARHAN — un oraș nou al Mongoliei

Timp de secole în stepele mongole nu s-a petrecut nici o schimbare. Caravane de cămile înaintau încet pe drumurile prăfuite, păștorii nomazi își mînau de colo pînă colo turmele. Acum — la împlinirea a 40 de ani de la proclamarea Republicii Populare Mongole — peisajul acesta caracteristic unor vremuri trecute este în radicală transformare, fiind îmbogățit de noi și noi obiective economice și așezări omenești.

Alegerea locurilor pe care avea să se înalțe orașul Darhan nu s-a făcut la întâmplare. Aici, în nordul Republicii Populare Mongole, pe văile râurilor Orhan, Kara și Sarin, pămîntul ascunde în măruntaiele sale mari bogății naturale: cărbune, fier, felurite minerale ce pot servi ca materie primă fabricării cimentului. Potrivit unei hotărîri a guvernului R. P. Mongole, la Darhan va lua naștere un mare centru industrial, al doilea ca importanță din întreaga Mongolie, cu numeroase unități — mine, uzine de ciment, fabrici de cărămidă, mori, întreprinderi pentru fabricarea bunurilor de consum.

Construcția citorva din unitățile viitorului complex industrial a fost recent terminată: o întreprindere de prefabricate și una de petrol asfaltic, o stație de oxigen și acetalenă, o fabrică de prelucrare a lemnului, o linie de înaltă tensiune și o linie de cale ferată care duce la locul viitoarelor mine. În momentul de față aici, la Darhan, lucrează circa 7.000 de muncitori constructori.

Construirea de întreprinderi industriale și locuințe a luat un avînt puternic îndeosebi în ultimul deceniu. În primii trei ani (1961-1963) ai celui de-al treilea cincinal, în R. P. Mongolă au luat ființă 81 de obiective industriale, 5.000 de locuințe și zeci de școli, spitale, grădinițe de copii etc. În ultimii doi ani ai cincinalului vor fi puse în funcțiune alte 69 de obiective industriale. Construcția desfășurată pe scară largă are o foarte mare importanță pentru industrializarea Mongoliei și pentru schimbarea felului de viață al păștorilor nomazi. Iar principalul centru al industriei de construcții va fi Darhanul.

Aici vor fi experimentate noi metode de construcție și tot aici se vor produce în mari cantități materialele necesare acestor lucrări.

Darhanul nu va fi însă numai un centru al industriei de construcții. Din minele sale de cărbune se vor extrage anual circa un milion de tone de combustibil ieftin care, transformat în electricitate de termocentrala de la Darhan, va furniza curent industriei și agriculturii. Tot de aici se va alimenta cu energie electrică și orașul Suhe Bator.

Darhanul va deveni totodată centrul unei regiuni cu agricultură extensivă. Stepele fertile din jurul orașului dau recolte bune de cereale și de legume, iar planurile prevăd triplarea suprafețelor însămfântate.

Noul oraș se află azi abia la începuturile sale. El nu a apărut încă pe nici o hartă. Într-un viitor apropiat va deveni însă unul din factorii ce contribuie la dezvoltarea economiei mongole.

AI. POMPIIU

O plimbare în Braşovul secolului al XVI-lea, prin mijlocirea Muzeului din Şchei, evocă figura neobositului diacon-tipograf, a cărui activitate, cu încă multe puncte necunoscute, reţine şi azi atenţia cercetătorilor.

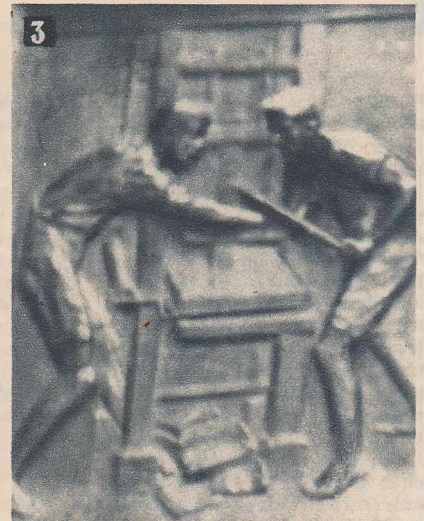
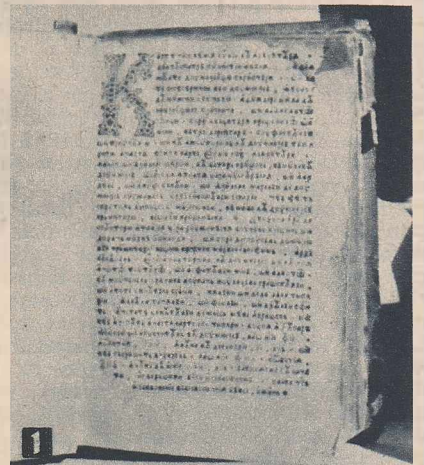
Clădirea străvechii şcoli româneşti din Şcheii Braşovului, azi muzeu. La etaj (în stînga) se află sala Coresi.

1. Prefaţă la „Evanghelia cu învăţătură” tipărită în româneşte de Coresi la 1581.

2. Blazonul Magistratului din Braşov pe coperta interioară a uneia din tipăriţurile coresiene.

3. Presă tipografică la primele ei începuturi. Detaliu de pe relieful de bronz atlat pe o veche statuie din Braşov.

acasă
la CORESI

Braşov, secolul XVI. O îngrămădire de case cu acoperişuri ţuguiate; curţi pătrate păzite de ziduri cu contraforturi, ca de cetate; din loc în loc biserici masive, turnuri, bastioane... Zidurile sînt însă acoperite de flori, străzile şi pieţele nu-s chiar atît de severe cum par şi freamătă de lume. Lume multă. Sîntem la cumpăna veacului, şi un recensămînt al locuitorilor făcut nu demult (în 1532) arată numărul lor: douăzeci de mii. Mulţi dintre ei, meşteşugari, negustori, oieri. Oraşul lor are acum prima moară de hîrtie, prima bibliotecă publică şi mai multe şcoli.

Intr-unul din cartierele Braşovului — în Şchei — românii au şcoală încă de pe la sfîrşitul secolului al XV-lea înălţată la început din lemn, pe lângă biserica Sf. Nicolae, şi ea foarte veche (1392).

Iată-ne acum în 1559. În acest an în Şchei Braşovului se petrec două evenimente. Primul: pentru înţia dată, la şcoala de aici se va învăţa în mod oficial în limba română. Apoi, în acelaşi an, românii de la poalele Tîmpei văd pămînt tipăritură românească apărută în oraşul lor. Este una din primele cărţi ale diaconului Coresi, venit prin 1556 de peste munţi, de la Tîrgovişte. Oamenii au început a citi, a învăţa, a se lumina mai mult. Coresi a rămas lângă ei aproape un sfert de veac, tipărind şi alte cărţi, multe din ele în graiul lor şi al celor de peste munţi, din Ţara Românească şi din Moldova — cărţi bine legate, cu scoarţe tari, ca să ţină sute de ani.

ŞI ACUM, DUPĂ PATRU SECOLE

În Şchei Braşovului se află din 1961 un muzeu — mic dar original — care îi consacră lui Coresi aproape jumătate din spaţiu. Sînt expuse aici, în vitrine de orystal, tipăriturile coresiene ce s-au păstrat de-a lungul vremii în oraşul în care au fost tipărite. Numărul e redus. Din toate cărţile româneşti (Catechism, Evangheliar, Apostol, Cazanii, Psaltiri şi Liturghier) ale lui Coresi n-au ajuns pînă la noi prea multe exemplare. Războaiele, incendiile, invaziile au contribuit la risipirea şi distrugerea lor. Se cunoaşte însă activitatea editorială a diaconului-tipograf: a tipărit 35 de titluri de cărţi. Dintre acestea, un număr de nouă — apărute pentru prima dată în limba română — sînt considerate, după cum se ştie, de filologi drept monumente de limbă veche românească; ele stau la baza formării limbii noastre literare. În afară de exemplarele din muzeu, Academia R.P. Romîne păstrează şi ea în bibliotecă sa documentară alte cîteva din puţinele tipărituri coresiene care au supravieţuit. Un fragment dintr-un corecian se află la Arhivele Statului din Braşov şi un exemplar la Sibiu; mai sînt cel mult două-trei, pe la alte biblioteci de stat sau particulare.

O ŞCOALĂ ROMÎNEASCĂ CE NUMĂRĂ O JUMĂTATE DE MILENIU

Mai întîi un scurt intermezzo: ceva despre clădirea în care se află sala Coresi a Muzeului din Şchei, ea însăşi un monument interesant al trecutului. Aici a funcţionat prima şcoală românească — cea de la sfîrşitul secolului al XV-lea — reconstruită

din piatră între anii 1595 şi 1597 şi reclădită iarăşi în secolul al XVIII-lea. În total aproape o jumătate de mileniu de existenţă!

Piese expuse în Muzeul din Şchei îşi au obîrşia într-o arhivă impresionantă prin marea ei număr de documente vechi (aproape 200.000), păstrate secole de-a rîndul de populaţia românească de aici şi de biserica Sf. Nicolae din Şchei — la rîndul ei monument de veche arhitectură. În sala Coresi a muzeului nu veţi găsi însă nici una dintre utilajele tiparului cu care diaconul-tipograf şi-a imprimat la Braşov cărţile; ele nu au supravieţuit secolelor.

Au rămas pentru posteritate doar cronicile vechi care pomenească despre Coresi, au rămas investigaţiile ştiinţifice ale marilor filologi romîni începînd cu Timotei Cipariu şi pînă la cei de azi...

A mai rămas ceva: tradiţia orală conform căreia Coresi şi-ar fi plasat tipografia sub boltile medievale ale vechii şcoli din Şchei (localul muzeului de azi) sau în străvechile chilii ale bisericii. Un lucru este însă cert: paşii lui Coresi au răsădit, între 1556 şi 1581, pe caldarîmul Şcheiului, în jurul bisericii Sf. Nicolae şi al şcolii — locul unde se desfăşura activitatea culturală a populaţiei romîneşti din Braşov din partea careia Coresi avea principalul sprijin în activitatea sa. Această activitate a judele braşovean îi cerea diaconului să lucreze şi la tipografia saşilor din Cetate.

În Şchei au venit şi vin acum toţi cei care au încercat şi încearcă să reconstituie biografia şi activitatea diaconului-tipograf. Multe din lucrările despre Coresi

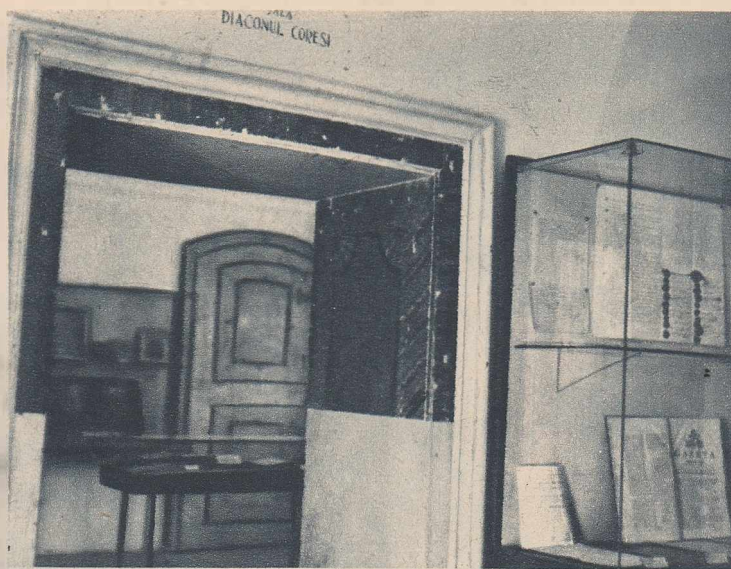
tirea", 204 pagini, în limba romînă (litere chirilice), tiraj 200 de exemplare, între 6 februarie şi 27 mai 1570, adică în 111 zile, ceea ce constituie desigur un record faţă de Gutenberg care, cu mijloace asemănătoare, îşi tipărise Biblia (741 pagini) în nu mai puţin de patru ani. Tot Coresi a tipărit la Braşov „Evanghelia cu învăţătura” (317 pagini, în romîneşte) din care un admirabil exemplar (complet) se găseşte şi în Muzeul din Şchei — între 14 decembrie 1580 şi 28 iunie 1581, adică în circa şase luni. Lui Macarie, înaintea lui Coresi, i-au trebuit doi ani pentru tipărirea unui liturghier slavon mai puţin gros (256 pagini).

UN SECHSTRU CARE NU S-A APLICAT

Activitatea diaconului-tipograf pare deci prodigioasă. Totuşi el n-a avut întotdeauna o situaţie din cele mai înfloritoare. Un document din arhivele Braşovului arată că la 19 iunie 1570 un anume Laurentius Fronius, care împrumutase pe tipograful Coresi cu o sumă de bani, cere justiţiei aplicarea unui sechstru judiciar asupra presei cu care tipărea. Judecătorii au respins însă cererea creditorului (era vorba de sechestrarea unei unelte de lucru apărute de legea breslelor), avînd că o parte din datorii ar putea fi trecută asupra unui fruntaş al populaţiei romîneşti din Şchei. Coresi era, aşadar, la 1570, proprietarul tiparului.

Urma diaconului-tipograf se pierde după 1581. De la această dată el dispăre complet din orizontul celor care-i cercetează viaţa. În Şchei Braşovului rămîn alţi tipografi, foşti colaboratori şi emuli ai lui Coresi. Alături de ei se afla şi fiul său, Şerban.

Aci pot fi văzute tipărituri coresiene.

au fost scrise chiar aici, în plină „atmosfera coresiană”.

„LA ÎNTRECERE” CU GUTENBERG

Ca orice editor care se respectă, Coresi a avut buna inspiraţie de a tipări la sfîrşitul multora dintre cărţile sale — așa cum se procedează de altfel și azi — data cînd a început tipărirea și data cînd a tras ultima coală. În acest fel cei ce se interesează de istoria tiparului pot afla o serie de date tehnice interesante. Cît dura, de pildă, tipărirea unui volum la mijlocul secolului al XVI-lea? Se știe exact. Coresi a imprimat „Psal-

Unele dintre tipăriturile acestora se găsesc și ele acum, după patru secole, alături de cele ale premergătorului lor, Coresi, în același muzeu din Şchei. Acolo unde sînt păstrate și cele 80 de hrisoave domnești cu peceti grele, de la voievozii romîni — semn al legăturilor permanente cu Ţara Romînească și Moldova — actul de fondare al liceului „Andrei Şaguna”, primele gazete romînești din Transilvania, Cronica lui Radu Tempea etc., etc. — vestigii care vorbesc despre trecutul cultural al poporului nostru.

F. URSEANU
Fotografiile autorului

Cine se naște la 24 noiembrie...

Noi, mai vîrstnicii, aduși pe lume de barză în zodie nesocialistă, n-am avut de ziua nașterii bucuriile celor ce se ivesc pe lume în zilele noastre.

Dar nu despre noi e vorba, ci despre cei ce se vor naște în acest noiembrie, în ziua de 24. Lor, datorită unei celebrări (centenarul C.E.C.), li se distribuie gratuit de către sîrbătorit, adică de Casa de economii și consemnațiuni, un libret C.E.C. cu suma de 100 lei. Darul are certe semnificații. Întîi: grija statului, printre altele altele, față de copii. Al doilea: o amintire frumoasă de la o aniversare. Libretul acesta, aparținînd celor mai tineri cetățeni din Romînia, va fi deocamdată păstrat de tata, mama sau bunica, pînă la vremea cînd prîslea se va face băiat mare și va merge la școală. Probabil că pînă atunci suta asta va spori. Trebuie să sporească. Nu vrem să facem din copiii noștri nici Harpașoni, nici Hagl Tudose. Dar trebuie să-i obișnuim încă de la vîrsta poveștilor cu spiritul de economie, de cumpătare. Avariția e o boală. Risipa — așijderea. Nici una, nici alta nu sînt compatibile cu vremea în care trăim.

E nimerit acum, în prag de aniversare a centenarului C.E.C., să vorbim puțin și despre ceea ce a făcut această instituție veche în vremea noastră mai nouă. În primul rînd a crescut considerabil. În 1938 Casa de economii și consemnațiuni nu avea în toată Romînia decît 6 sucursale și 2 agenții (nici una în mediul rural). La ora actuală țara numără 8.627 unități C.E.C. (din care 6.082 la sate). Dar poate e mai bine să amintim un fapt mai edificator. În urmă cu un sfert de veac — arată statisticile — un libret de economii revenea la 61 de locuitori. Azi, fiecare al treilea cetățean al patriei este posesorul unui asemenea libret. Dacă amintim și faptul că, în 1938, procentul muncitorilor din numărul total al depunătorilor era de 2,21%, iar al țărănilor de 2,60%, se vede de la o poartă că mesajul lui Cuza de a „dota țara cu o asemenea instituție folositoare” — Casa de economii și consemnațiuni — a fost dat peste bord timp de mai bine de trei sferturi de veac.

Abia în anii noștri a devenit C.E.C.-ul o instituție deplin folositoare și depunătorilor, și statului.

La sfîrșitul acestui septembrie numărul depunătorilor pe librete C.E.C. a fost de 5.493.733. Libretele sînt diferite: de economii cu dobîndă, de economii cu cîștiguri, de economii cu dobîndă și cîștiguri, de economii cu dobîndă și cîștiguri în autoturisme etc.

La ora cînd C.E.C.-ul își celebrează trăirea unui veac, numărul depunătorilor e cu mult mai mare. Sărbătoritul oferă tuturor celor ce se vor naște peste trei zile un libret cu valoare de 100 lei. Să-l stăpînească sănătoși. Să-i sporească necontenit suma.

Cei mai tineri cetățeni ai Romîniei vor avea o amintire frumoasă. Să fie amintirea asta cu noroc și cu dobîndă.

George CIUDAN

ȘANTIER CINEMATOGRAFIC

Fotoreporterul nostru i-a surprins pe actorii Matei Alexandru și Toma Caragiu în scurtul răgaz dintre două filmări (foto 1). O apariție așteptată întotdeauna cu interes: Olga Tudorache (foto 2).

„Cartierul veseliei”

Undeva, într-un colț din curtea uzinelor bucureștene „23 August”, actorul Toma Caragiu fumează zdravăn, cu totul indiferent la ceea ce se petrece în jur, și, cine nu știe, cite nu se întâmplă în dreapta și-n stînga în timpul unei filmări? Iată, bunăoară acum, un grup masiv de figurați se pregătesc pentru o scenă de masă trăgînd pe ei niște haine zdrențuite; ceva mai încolo actorul Ilarion Clebanu cotrobăie într-o roabă cu span (din curiozitate), Manole Marcus privește cerul cu acea strîngere de inimă pe care numai regizorii cred că o cunosc etc. La tot pasul, schimb de întrebări și răspunsuri între membrii echipei ce pregătește filmul „Cartierul veseliei” și muncitorii uzinei aflați în pauză.

Nu mai Caragiu, lipit de un zid, fumează mai departe, neluînd în seamă nici măcar exponometrul pe care operatorul i-l pîlmbă mereu pe lîngă obraz, în așteptarea unei lumini de „18-22”.

Oricine se poate lămuri imediat că fumatul acesta insistent își are locul lui, bine precizat, în scenariu: Toma Caragiu intrase însă în rol înainte de a se auzi obișnuitul „atenție, motor!” și avea să lăsă la cîteva minute după ce regizorul hotărîse: „gata, a-junge!”

Profund concentrat, urmărindu-și parcă niște gînduri de mult începute, artistul mi s-a părut multă vreme că a rămas în continuare Gheorghe unu (personajul său) chiar atunci cînd se filmau scene în care nu apărea. De aceea, în momentul cînd am pus prima întrebare, am avut senzația că stau de vorbă cu însuși eroul filmului.

— Așadar, vă aflați în fața unui rol cu totul altul decît aparițiile dv. cinematografice de pînă acum; după cîte știm, este primul dv. „perso-

naj pozitiv”. Cum v-ați apropiat de el?

— Pe Gheorghe unu îl cunosc de mult. M-am născut și am copilărit în Ploiești, în cartierul depoului, în mijlocul unor oameni care trăiau și gîndeau la fel ca cei descriși de Ioan Grigorescu (ploieștean și el), creator al scenariului împreună cu regizorul.

Cîntecul, devotamentul și căldura umană a eroului meu le-am întîlnit întocmai la muncitorii ceferiști din cartierul copilăriei și al tinereții.

— Filmul nostru, intervine regizorul Manole Marcus, este o poveste simplă, aspră, realistă. Este povestea unei

familii de muncitori din tâ-n fiu (în film se vor numi Gheorghe unu, Gheorghe doi, Gheorghe trei). Scenariul a urmărit cu atenție destinul fiecăruia, destin ce se împletește cu istoria anilor 1936-1938. În centrul povestirii noastre stă activitatea unui grup de uteciști ale căror gînduri și aspirații sînt strîns legate de lupta revoluționară a comunistilor în anii premergători războiului.

— Cum va arăta pe ecran „Cartierul veseliei”?

— Este numele unei periferii bucureștene, un cartier cu o viață tristă, ca atîtea altele. Numele, cine știe prin ce iro-

Un debut promițător: Maria Clara, studentă în anul II la Institutul de artă teatrală din Tg. Mureș.

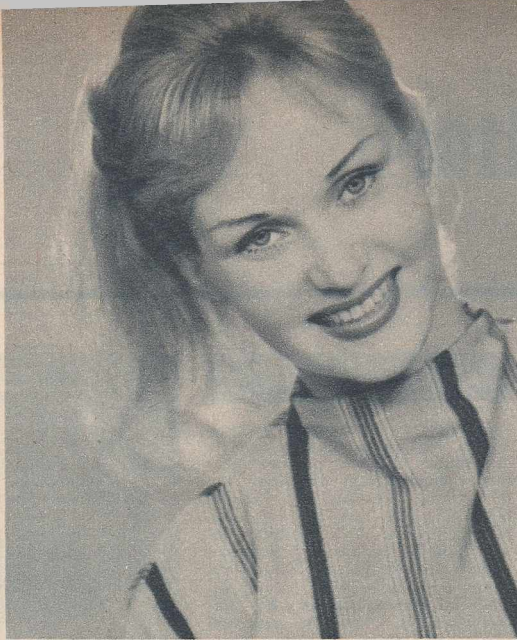
le a soartei i s-a dat. În
ici un caz însă în filmul
ostru nu va apărea periferia
u elementele ei pitorești, na-
uraliste. Am reinviat perife-
a muncitorească, cu oamenii
i curajoși, lucizi, cu tradițiile
i de luptă.

— Vorbeați de o „poveste
mplă, aspră“. Nu cred însă
și ați înălțurat cu totul poe-
ia din filmul dv.!

— Nicidecum. Dar despre
sta cred că cel mai bine va
i să spună filmul. Are drept-
te regizorul. În fond, adevă-
ta poezie înseamnă, printre
ulte altele, și discreție.

...Scurtul răgaz s-a terminat.
e culoarul dintre două ciâ-
lri ale uzinei au fost masați
garanții ce vor trebui să
escarce lăzi cu material ex-
lozibil.

Operatorul Sandu Intorsu-
anu îi explică regizorulul
am ar vrea să compună
ena: aparatul va cuprinde
i profunzime și rurile lungi de
muncitori aflați în curte, pen-

În vizită
la actrița
poloneză

BARBARA
KRAFT

O casă oarecare pe strada
Kredytowa din Varșovia. Ni-
mic care să distingă această
locuință de cele din jur. Înă-
untru o simplitate primitoare,
francă. Te simți îndată la lar-
gul tău.

Pe soț îl cheamă Mihai Gaz-
da și, fiindcă vorbește curgător
românește, vrind a ne risipi
mirarea, precizează: nu, nu
este român ci polonez, dar a
avut prilejul să învețe romi-
nește de la niște prieteni.
Este și el actor. A interpretat
câteva roluri în filme cu su-
biecte marinărești, dar a jucat,
ca și ea, mai mult teatru.
Piotr, copilul lor, are zece

ani și este un bălat întrutotul
cuvincios, dar, cam timid.

Barbara Kraftowna (pentru
a simplifica preferă ca stră-
nitor să se recomande Kraft)
caută să evite cît poate ca
discuția să graviteze în jurul
persoanei sale. Nu este o falsă
modestie sau o tactică de ve-
detă pe care au obosit-o in-
terviurile, ci reținerea firească
a unei actrițe care are destulă
activitatea cu simplitatea ce-
lui care face o muncă obiș-
nuită. Dar este inevitabil.
Filmul „Arta de a fi iubită“
(tradus în românește „Dragoste
neimplinită“) a făcut din ea o
actriță cunoscută în numeroase
țări, admirată de public, elogi-
ată de cronicarii cinematografiei.
Așadar:

— Cum ați primit rolul în
acest film?

— Cu teamă. Îndoielile m-au
chinat ziua și noaptea. Mai
întîi n-am înțeles de ce Woj-
ciech (regizorul) mi-a propus
acest rol. M-am temut că e o
bravadă, o idee neinspirată.
Interpretasem numai roluri de
comedie. Mă consacrasem, e-
ram cunoscută și poate apreciată
pentru aceste roluri. Și
apoi, dintr-o dată, mi se în-
credința rolul unei femei care
ratează marea dragoste a vie-
ții sale. Pînă și maniera po-
vestirii, acel monolog interior
care presupune o identificare
totală a actorului cu persoana-
jul, îmi stîrnea panică...

— Și totuși...

— M-am biruit în cele din
urmă. Cum să vă spun? Po-
vestea aceasta m-a cucerit.
Totul era așa de omenesc, de
sincer, de autentic... Am avut
și norocul să fiu îndrumată de
un excelent regizor și să am
drept partener un actor de
talie lui Zbigniew Cybulski...

— Ce impresie vă face Cy-
bulski?

— Are o mare experiență a
cinematografului și o folosește

cu subtilitate. Știe să creeze
tensiuni mari, din priviri sau
gesturi aproape banale. E un
artist extrem de exigent, me-
reu nemulțumit de ce a făcut,
bombănind tot timpul împo-
triva a cite ceva. Dar, lucru
curios, nu suportă să-și vadă
pe ecran propriile filme (ride).
Cere părerea celorlalți, dar ei
nu se încumetă să le vadă...

— Ce vă preocupă în mo-
mentul de față? Un nou
film?

— Nu: televiziunea și tea-
trul.

— Televiziunea?

— Exact. Sînt o obișnuită a
televiziunii, atît de obișnuită
încît în 1962 am căpătat dis-
tincția „Cea mai populară ac-
trită“ a micului ecran. Ador
rolurile scurte de comedie și
îmi place să interpretez un
anumit gen de șansonete,
foarte iubite la noi, în care
total este textul, un text in-
teligent și plin de poante, amu-
zant dar și liric, spumos,
„persiflator“, dar nu lipsit de
o anumită gravitate. Firește nu
sînt o cîntăreață, ci o actriță
care interpretează, „cîntînd
nițel“, un text anumit...

— Și teatrul?

— Joc, ca și soțul meu, la
Teatr Narodowy. De fapt tea-
trul, și nu cinematograful este
prima mea preocupare și prima
mea năzuință. Fac parte din-
tre actorii care au nevoie, în
timp ce joacă, să simtă cîm
sala se încarcă, încetul cu în-
cetul, cu un fel de electrici-
tate subtilă.

Ochii Barbarei Kraftowna
comentează cu o mare finețe
fiecare „replică“ pe care ac-
trita o rosteste.

Acești ochi sînt, în definitiv,
o redevabilă forță artistică.
Privindu-l, am înțeles că, a-
tunci cînd i-a propus marelui
rol din „Dragoste neimplinită“,
Wojciech n-a făcut-o de loc
dintr-un simplu capriciu.

N. VĂLMARU

Echipa de filmare condusă
de regizorul Manole Mar-
cus își alege un loc po-
rînit în curtea uzinelor
„23 August“.

nu a se întoarce apoi în bi-
oul domnișoarei Rahova (Olga
udorache), sora patronului
întreprinderii metalurgice „Ra-
ova“.

Scena se reia o dată, și încă
dată, timp în care Ilarion
Iobanu, interpretul lui Gheor-
ge doi, ne spune cîteva cu-
inte despre eroul său:

— Eram obișnuit să interpre-
z eroi cu o conduită lineară,
ară de la un capăt la altul,
i trăiri limpezi. Gheorghe
di este construit mai con-
sistent, un tînar frămîntat
: întrebarea „cum e oare
ai bine să trăiești?“ La un
oment dat îl atrage ideea
nei vieți mai ușoare și a ciș-
gului fără mari eforturi.
Iată, evenimentele, îi vor da
levăratul răspuns...

„...Mai filmăm o dată! Mo-
rî!“

Exigent, regizorul Marcus
sistă asupra dificlei scene.
egizorul secund, Lidia Slavu,
: amintește distribuția. Întîi-
im aici nume cunoscute:
anți Cocea, V. Valentineanu,
an Lorin Florescu și doi
butanți: Maria Clara și
drian Moraru — studenți
n afară de Toma Caragiu și
arion Ciobanu despre care
n vorbim).

„...Atenție! Încă una! Ul-
ma filmare. Zău, operatorul
ai vrea una“. De data aceas-
:, regizorul îi „invinuiește“
: exigență pe operator.

Magda MIHĂILESCU
Fotografii de S. STEINER
și Ș. CIUREA

JORIS
IVENS
și
„Mistralul“

A fost poreclit „Olandezul
Zburător“. De-a lungul unei
cariere cinematografice de mai
bine de 30 de ani, a cutrelea-
rat lumea întreagă, solicitat
de evenimente, de fapte, de
istorie. Inscrise pe peliculă,
mărturiile sale poartă titluri
ca „Zuiderzee“ (documentar
consacrat luptei pentru pămîntu-
ri noi, cucerite din mare),
„Borinage“ (aspecte din viața
minerilor din Belgia), „Cînte-
cul eroilor“ (despre pionierii
șantierelor sovietice de la
Magnitogorsk), „Pămînt spani-
ol“ (epopee a războiului civil
din Spania), „Cinci sute de
milioane“ (însemnări din răz-
boiul chino-japonez), „Indone-

zia Calling“ (reportaj despre
organizarea în sindicate a
muncitorimii indoneziene în
preajma eliberării), „Cîntecul
fluvilor“ (o simfonie a mun-
cii omenești de pe toate
continentele, structurată în jurul
a cinci mari fluvii), „Mîine la
Nanghila“ (monografie a unui
sat din Mali), „Cuba, popor
înarmat“ (însemnările unui an
de colaborare cu tînăra cine-
matografie cubaneză) sau „La
Valparaiso“ (portretul schițat
cu gingășie și luciditate al pi-
torescului port chilian).

În Franța, unde se află acum,
Joris Ivens a mai realizat
„Sena întîlnește Parisul“, pre-
miat în anul 1959 la Cannes,
un fermecător poem dedicat
Parisului care munceste, Parisului
care iubeste, Parisului
care zîmbeste.

De această dată cineastul
pregătește o realizare de pro-
porții mai mari, avînd drept
erou o forță a naturii. Este
vorba de Mistral, vîntul care
în fiecă prag de primăvară
mătură sudul Franței, condi-
ționînd chipul întregii regiuni
Provence. Vîntul nu modelează
numai peisajul, ci influențează
activitatea locuitorilor, com-
portarea lor. Urmele adînci
lăsate de vînt în viața pro-
vensalilor s-au răsfrînt în cele
mai diverse forme de expri-
mare artistică, de la literatură
(Hugo, Daudet, Frédéric Mis-
tral) și pînă la arta plastică
în care se impune pe primul
plan violența picturii lui Van
Gogh. Iubit și urît rînd pe
rînd, Mistralul e allat și vrăj-
maș totodată. El aduce vre-
mea frumoasă, dăruieste lu-
mina și culoarea, dar tot el îi
obligă pe țărani să-și apere
ogoarele cu perdele de chi-
paroși, să-și consolideze cu
pietre acoperșurile de țigla,
silește bărcile de pescari să se
întoarcă degrabă la adăpostul
portului, îi pune în stare de
alarmă pe constructori, pe fe-
roviari și pe pompieri. Pînă
și avocații se sînjesc de Mis-
tral drept circumstanță ate-

nuanță în cazul unor delict
comise în zilele bîntuite de
vînt, într-atît e unanim recu-
noscut efectul iritant al „vî-
ntului stăpîn“.

Ca orice realizare a lui Joris
Ivens, filmul dedicat Mistra-
lului nu se supune nici unuia
din regulile care clasifică ge-
nurile cinematografice. Rezul-
tatul final va fi un spectacol
de dimensiunile unui lung me-
traj dar, dincolo de unitatea
conferită de „eroul central“,
imaginile se vor articula pe
mai multe tronsoane. Docu-
mentarul principal își propune
să povestească, pe un ton iro-
nic, recreativ, parodiînd fil-
mele de publicitate, istoria
vîntului, lăudînd calitățile
Mistralului ca și cum ar fi
vorba de un produs ce trebuie
comercializat. În continuare,
sub pretextul unor „scrisori
din Provence“, vor fi incluse
contribuțiile mai multor cine-
aști, unii dintre ei amatori,
care în stilul și optica proprie
— vinează pe celuloid Mistra-
lul și furile sale. Un scurt
metraj jucat cu actori va in-
troduce apoi vîntul ca ele-
ment dramatic al unei povești
de dragoste.

Chiar și în tehnica realizării
s-a adoptat o formulă din cele
mai elastice. Majoritatea ima-
ginilor, în prima parte mai
ales, vor fi în alb-negru, pe
format normal, pentru a se
extinde apoi la proporțiile ci-
nemascopului și a izbuca în
culori vibrante, stridente, o dată
cu victoria Mistralului asupra
negurilor iernii. Cu ajutorul
compozitorului Luc Ferrari, de
la serviciul de cercetări al
Radioteleviziunii franceze, a
fost captată și „vocea vîntu-
lui“ care va alcătui un soi de
simfonie naturală, menită să
comenteze epopeea încheșării
vîntului cu pămîntul Proven-
cel, cu oamenii ei.

Astfel își propune Joris Ivens
să dialogheze cu spectatorii pe
tema Mistralului. Așa cum îl
știm pe marele poet și gîndi-
tor al ecranului, e neîndoiel-
nic că el nu se va mulțumi
doar să observe fenomene
interesante ci va căuta să
desprindă sensul lor filozofic,
să le dea semnificația unui
mesaj umanist.

Ane ROMAN

O sugestivă imagine din
viitorul film al lui Joris
Ivens „Mistralul“ sau
„Omul continuă vîntul“.

VICTORIA DE LOS ANGELES

„Cum și-a început cariera marea cântăreață spaniolă Victoria de Los Angeles?”

M. CHEȚAN
student, București

Răspunde **ADA BRUMARU**, critic muzical.

„Fabuloasa Victoria de Los Angeles” (aceasta este titlul unui disc al marelui cântăreață spaniolă) este de origine catalană: ea s-a născut la Barcelona. Foarte dotată pentru muzică, se dezvoltă admirabil încă din copilărie sub îndrumările unei mame cu rare însușiri artistice; fără a fi fost vreodată cântăreață profesionistă, aceasta posedă o voce foarte frumoasă și o remarcabilă cultură muzicală. Fiica dovedea și ea un glas excepțional, dar intenția lăudabilă de realizare a unei educații muzicale complexe o determină să studieze la Conservatorul din Barcelona, pe lângă canto, pianul și chitara.

Debutază în anul 1944 într-un concert studentesc și la Teatrul de operă „Liceo” din Barcelona în „Nunta lui Figaro” de Mozart. Imediat reprezentantul spaniol al casei de discuri „His Master's Voice” îi propune un modest contract de înregistrări, în urma căruia apare primul disc în anul 1945 (melodia „El mirar de la Majar”).

Adevărata carieră internațională începe cu doi ani mai târziu, când Victoria de Los Angeles se prezintă și câștigă marele concurs de interpretare de la Geneva (1947). După acest succes este invitată să interpreteze în studiourile Societății britanice de radio (B.B.C.) rolul Salud din opera „La Vida breve” de Manuel de Falla. Debutul la Opera Mare din Paris în „Faust” de Gounod este un triumf. Iată-o în fruntea artiștilor lirici europeni! Ascensiune de altfel previzibilă, fiindcă avem de-a face cu o interpretă cu resurse extraordinare. Mai întâi glasul propriu-zis — timbrul, amplexarea, strălucirea de metal sau catifea — este de o frumusețe unică printre marile cântăreațe contemporane. Un instrument superb pe care artista îl mînuiește inteligent, cu sensibilitate rafinată și pregnant farmec personal. Nu e de mirare deci că întreaga personalitate a cântăreaței poate pătrunde în intimitatea câminului fiecăruia dintre noi, datorită unui număr impresionant de înregistrări: opere integrale, arii izolate, lieduri, lucrări vocal-simfonice, cîntece — cu deosebire spaniole — vechi și moderne. Fiecare compoziție este interpretată în limba originală (avem deci discuri în spaniolă, franceză, italiană, germană și engleză). I s-a decernat de mai multe ori Premiul discului. A colaborat cu dirijori ca Thomas Beecham, Pierre Monteux, Victor de Sabata, Charles Munch, cu interoreti ca

Pablo Casals și Dietrich Fischer Dieskau.

În viața particulară este *señora* Magrina, o doamnă retrasă și modestă; dar cine pătrunde în apropierea ei va fi curînd cucerit de spontaneitatea aceluia zîmbet prietenos și amabil, prezent de altfel în toate fotografiile, de inteligența dinamică și acel ceva pe care francezii îl numesc „charme”. Nu demult *señora* Magrina a devenit mamă iubitoare, fericită și pe scena vieții personale.

BĂTRÎNUL CÎMPULUNG...

„Aș dori să cunosc cîte ceva din trecutul istoric al orașului Cîmpulung-Muscel”.

George ALBU
București

Răspunde prof. **I. IONAȘCU**, Facultatea de istorie, Universitatea București.

Cîmpulung are o origine anterioară formării statului feudal Țara Românească: orașul există încă înaintea de anul 1300, după cum o atestă inscripția latină din 1300 săpată pe piatra de mormînt a comitelui Laurențiu ce se găsește în altarul bisericii catolice de aici, Bărăția. Laurențiu fusese căpetenia acestui târg ale cărui începuturi sînt în legătură cu așezarea aici printre bășteniși a unor coloniști sași veniți din Transilvania în a doua jumătate a secolului al XIII-lea, atrași de posibilitatea unor rodnice schimburi comerciale. Puternica colonie a fost, în afară de Bărăția, încă o altă instituție de cult, care în primele decenii ale veacului XIV, cînd domnia Țării Românești și-a impus autoritatea asupra Cîmpulungului, a fost transformată în biserică de cult ortodox.

Fiindcă tradiția populară știe că Negru Vodă este întemeietorul statului muntean Țara Românească, ea consideră că și fundația ortodoxă de la Cîmpulung este opera acestuia, spunîndu-i mînăstirea lui Negru Vodă. Acest Negru Vodă al tradiției este identic cu Voievodul Basarab I, care, cu vîtteji săi, a învins oastea regelui ungar în Munții Argeșului, la Posada (1330), formînd statul feudal de sine stătător, Țara Românească.

Capitala de la Argeș fiind pustiită de năvălitori, marele Basarab și-a transferat reședința la Cîmpulung, unde moare în 1352 și e înmormîntat în biserica domnească, numită apoi Negru Vodă. Nu s-a păstrat lespezea lui funerară; în schimb dăinuiește aici pînă în ziua de astăzi piatra de mormînt a urmașului său, Nicolae-Alexandru Vodă, decedat la 16 noiembrie 1364, cum mărturisește inscripția slavonă. Vladislav I Vlaicu, urmașul lui Nicolae-Alexandru, a strămutat iarăși la Argeș (Curtea-de-Argeș) capitala țării, Cîmpulungul rămînînd reședință domnească secundară.

În veacul al XV-lea, creșterea populației în cîmpia munteană a determinat ridicarea orașului Tîrgoviște, apoi a Bucureștilor, la poziția de capitală principală a statului. În asemenea condiții, biserica lui Negru Vodă din Cîmpulung nu s-a mai bucurat de privirea atentă a domniei, a început să intre în umbră, să se degradeze, iar un cutremur din anul 1628 a dărîmat-o. Matei Basarab, domn cu însușiri de organizator, a refăcut biserica în anii 1635-1636, a transformat-o în așezare călugărească, punînd să se consemneze în două pisanii vechi ei tradiție. I-a dat pe seamă și venitul importantului iarmaroc ce se făcea aici la 20 iulie, iar în chiliile ei a așezat o tipografie. După două veacuri, ajunsă iarăși o ruină, mînăstirea Negru Vodă a fost din nou refăcută de egumenul Filaret Beldiman. Ea constituie azi un obiect de atracție a turiștilor.

ATENȚIE LA FLUIER !

Cu cîva timp în urmă am primit la redacție o sesizare semnată de Andrei Crăciun, profesor pensionar, domiciliat în apropierea stației Piatra Craiului, rn. Huedin, reg. Cluj, prin care ni se semnala că unii mecanici de locomotivă folosesc fluierul într-un mod exagerat, tulburînd astfel liniștea locuitorilor.

Am transmis această sesizare Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, care în răspunsul trimis prin biroul pentru rezolvarea reclamațiilor și sesizărilor oamenilor muncii ne comunică printre altele:

S-a pus în vedere personalului de locomotive să facă uz de fluier pentru darea semnalelor numai la locurile indicate, respectînd totodată durata stabilită. După de locomotivă Cluj va prelucra această sesizare cu tot personalul de locomotivă și va lua măsuri de înlocuire a fluierelor necorespunzătoare.

DIN NOU DESPRE „ÎNVĂȚAREA ÎN SOMN”

Cititorul AUREL BOAR din Arad ne trimite o scrisoare privitoare la nota apărută în nr. 28/1964 din revista noastră, intitulată „Hipnoză și pedagogie”. În nota noastră se arată, printre altele, că majoritatea profesorilor au adoptat o atitudine critică față de metodele lui Bellini (învățarea în somn hipnotic). Cititorul nostru ridică problema dacă această atitudine critică este justificată.

Ne-am adresat tovarășului dr. MIRCEA STERIADE, candidat în științe medicale, de la Institutul de neurologie al Academiei R.P. Romîne, care răspunde prin rîndurile de mai jos.

Trebuie să ne mărturisim unele rezerve față de tendința unora de a accepta metoda de învățare în somn drept cea mai eficientă, cel puțin în stadiul actual, în care foarte puține experiențe pledeză pentru o asemenea metodă. Învățarea unor noțiuni, proces al gândirii abstracte, depinde în mod necesar de stabilirea unor relații între fenomene, relații logice, ceea ce presupune înălțurarea amănuntelor nesemnificative și păstrarea celor esențiale. În stare de veghe, funcția de atenție selectează (sau „filtrează”) imensul bagaj de mesaje pe care-l primim, concentrîndu-ne asupra celui pe care urmează să-l reflectăm. Dar în somn? Creierul poate înregistra, dar mecanismele cerebrale sint imprimate ca pe o ceară care recepționează pasiv, dar nu reacționează, scoțînd în esență (prin fenomenul fiziologic de contrast) ceea ce este esențial. „Interesul” de care vorbesc specialiștii reprezintă tocmai orientarea selectivă, posibilă numai în stare de veghe.

Scritorul Arel Mihale

LA CE LUCREZ

„Care sint proiectele scriitorului Arel Mihale?”

Vlad IONAȘCU
Moroieni

Răspunde scriitorul **AUREL MIHALE**.

După cum se știe, de curînd a apărut volumul „Podul de aur”, pe care l-am închinat celei de-a XX-a aniversări a Eliberării. În această carte, care este o completare a volumului „Nopti înfrigurate”, am adunat șase noi povestiri de război. În curînd va apărea în Editura militară o povestire mai amplă intitulată „Hocărirea”, dedicată laptei duse de armata noastră, acum 20 de ani, pentru eliberarea Transilvaniei. Am început să lucrez la un nou roman a cărui acțiune se petrece în sudul Bărăganului în ultimul deceniu.

AZI, ÎN ORAȘUL NOSTRU

Într-o seară, după ploaie, într-un oraș modern. Un scuar larg, șiruri de blocuri noi, iluminare fluorescentă. Să fie o imagine dintr-unul din marile orașe ale țării?

Dar această frumoasă construcție ale cărei linii elegante se reflectă în oglinda apei?

Ambele fotografii înfățișează două aspecte ale înnoirilor aduse orașului Tulcea în anii luminoși ai orînduirii noastre: noul local al Casei de cultură a sindicatelor (foto 1) și strada Isaccea, situată în centru (foto 2).

În orașul maghernitelor și mائدanelor de odinioară se înalță azi construcții moderne și pulsează o

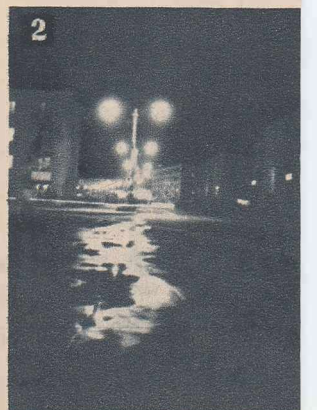
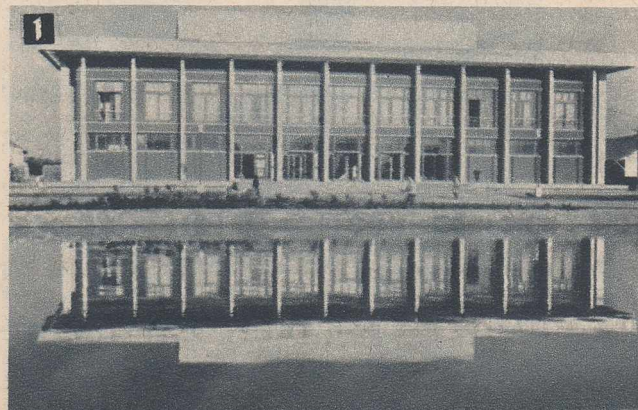
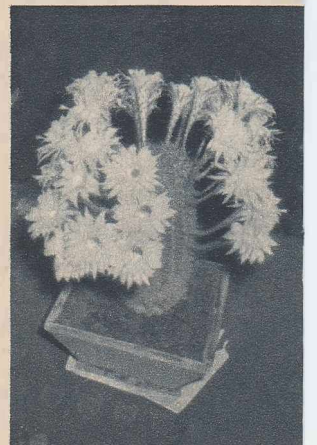
CACTUȘII...

În numărul 38 din 19 septembrie al „Flacării” am văzut fotografia unui cactus cu 6 flori. Poate că ar fi interesant să apară și fotografia unuia dintre exemplarele mele căruia i-au înflorit într-o singură zi 31 de flori, în două etape: la or 18,45 — 17 flori (în fotografie), iar la 20,55 — 14 flori. Posed acest cactus din 1949 și a înflorit pentru prima oară după șapte ani. D atunci înfloresc în fiecare an.

Petru I. FOC
Instructor, Depoul C.F.R.—Pașcani

În acest an cactusul meu în vîrstă de nouă ani a înflorit de patru ori cu cîte 7, 9, 2 și respectiv 11 flori. Mulțumesc revistei pentru spațiul pe care-l acordă iubitorilor de plante exotice.

Marin CĂTĂLI
com. Chirnogeni, rn. Negru-Vodă, reg. Dobrogea

Mexim GHERAS
muncit
Tulcea, str. Griviței

Raf Vallone ; 3) „Vrăjitoarea” — producție franceză cu Marina Vlady și Maurice Ronet.

În ce privește condițiile de înscriere la Institutul de artă teatrală și cinematografică „I. L. Caragiale”, vă sfătuim să vă adresați direct secretariatului institutului, scriind pe adresa: bd. Șchitu Măgureanu 1, rn. Lenin — București.

SUCEAVU DANIEL, București. Ni se pare că în aprecierea duratei unei epoci istorice foarte îndepărtate, cum este așa-numita „Perioadă a primăverii și a toamnei” din istoria Chinei (sec. VIII-V î.e.n.), cițiva ani în plus sau în minus — diferind de la un autor la altul — nu au prea mare importanță. În ce ne privește, credem că lucrarea „Scurtă istorie a Chinei”, fiind mai recentă decât dicționarul amintit, a publicat și date mai noi. În orice caz, Editura tineretului, care a editat acest volum, v-ar putea preciza lucrurile.

V. SILVIAN

DE LA CORESPONDENȚI

Un petec de cer. (Ing. Const. Lesni, București)

Următorii cititori doresc să corespundă: Emil Ungureanu, elev, Sîntana, str. Gării 1, bl. C.F.R., rn. Criș; ilustrate; Adrian Covaci, Sighet, str. Simion Bărnuțiu 17: ilustrate; Corina Neagu, com. Scrioștea, rn. Roșiori-de-Vede: ilustrate; Ina Ștefan, elevă, Brăila, str. Rahovei 515: cinema, literatură, ilustrate; Marin I. Tirnăveanu,

elev, com. Virnov, reg. Craiova: cinema, sport; Ileana Barbu, elevă, București, str. Semănătorului 16, rn. Lenin: muzică, sport, filatelie; Marin St. Tirnăveanu, elev, Craiova, aleea Popovici, bl. nr. 2: ilustrate; Vasile Dogaru, lăcătuș, Hunedoara C. M. nr. 4, et. VI, ap. 62: teme diverse.

POȘTA NOASTRĂ

IOAN MĂRĂSCU, Bicz. Anul acesta ați pierdut posibilitatea de a vă mai înscrie la cursurile fără frecvență ale vremenii institut. Ceea ce nu înseamnă că nu ați putea face acest lucru în viitorul an universitar. În acest scop va trebui să vă adresați în scris secretariatului facultății pe care doriți a o urma și veți primi toate lămuririle necesare.

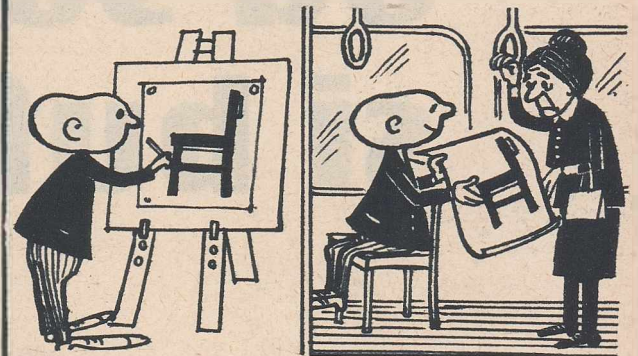
NICOLAI C., Roman. Adresați-vă Serviciului stării civile al sfatului popular în raza căruia domiciliați.

ION CRISTOIU, Panciu. 1) Adresați-vă magazinului „Muzica” în București, Cal. Victoriei 43, rn. 0 Decembrie. 2) Bineînțeles că la festivalurile cinematografice internaționale filmele sînt prezentate în limba în care au fost turnate. Dar la orice festival sînt asigurate condiții pentru ca participanții care nu cunosc limba în care sînt vorbite filmele prezentate să audă (fie a cască, fie prin intermediul unor traducători) traducerea dialogurilor respective. 3) Conștientizăm aici propunerea dv. de a realiza un film despre Ioan Odă cel Cumplit. 4) Credem că melodiile de muzică ușoară nu au nevoie de o reclamă deosebită. Dacă sînt reușite, se impun ele însele; dacă nu, nici un fel de lansare nu le ajută. 5) Eduard Crist, autorul cărții „Oul lui Co-

lumb”, lucrează la Radioteleviziune. 6) Muzica de estradă nu e totuna cu muzica ușoară. În general prin muzică de estradă se înțelege muzică distractivă, dar nu numai de dans. De exemplu un vals de concert, care nu poate fi socotit drept o compoziție ce intră în sfera muzicii ușoare, se încadrează în cea a muzicii de estradă. 7) Boxul își are originile în pugilatul antic. Tradiția sa a continuat la diferite popoare. Denumirea actuală este de origine engleză; ea apare prin secolul al XIV-lea. Deși devine un veritabil sport național englez, practicarea boxului este oficial interzisă pînă spre sfîrșitul secolului trecut. Neautorizat, acest sport este însă tolerat, iar în 1719 apare și numele primului campion recunoscut. Regulile actuale ale boxului datează din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, ele fiind atribuite marchizului de Queensbury. Bineînțeles că aceste reguli au mai suferit unele modificări, dar esența lor a fost păstrată și sportul cu mînuși s-a răspîndit în întreaga lume pe baza acestor reguli. Dacă doriți amănunte și din istoria boxului din ultimele decenii vă amintim că am publicat, în „Flacăra” nr. 19 din 11 mai 1963, un articol prin care răspundeam de asemenea întrebării unui cititor.

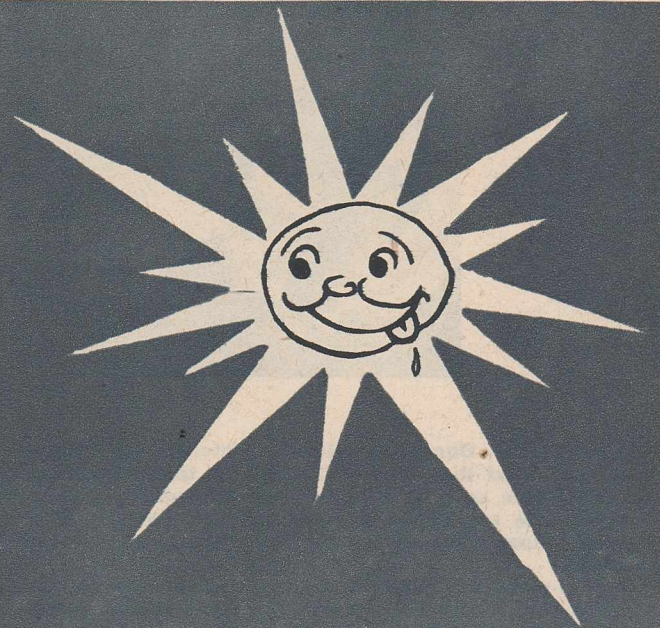
DUMITRU BOGHIN, Tulcea. Iată răspunsurile privitoare la principalii interpreți din cele trei filme de care ne întrebăți: 1) „Dreptul de a te naște”, producție argentiniană cu Jorge Mistral în rolul principal; 2) „Nu-i pace sub măslini” — producție italiană, cu Lucia Bosé și

TURTURICĂ

Gh. CHIRIAC

UN NOU PRODUS ROMÎNESC

Bere tip

PORTER

Berea de tip Porter, de culoare brună, obținută din mai multe feluri de malț, are un extract ridicat în momentul inițial, un conținut bogat de humul și alcool.

călătorie într-o încăpere cu soare și bufnițe

Născut în București (1929), pictorul Ion Gheorghiu este unul din talentații artiști ai tinerei generații. Lucrările sale au o compoziție atent elaborată și cuprind o vastă arie a realităților contemporane. În pinzele artistului culoarea capătă un rol predominant și o vibrație intensă.

Deși n-a deschis până în prezent nici o expoziție personală, el a figurat, din 1958, la toate expozițiile de stat. Printre tablourile cele mai cunoscute ale artistului pot fi enumerate: „Combine (peisaj agricol)”, „Litoral”, „Grivița azi”, „Piața Chibrit”, „Portret de țărăncă”, „Bufnițe” etc.

I. Gheorghiu a participat la Expoziția țărilor socialiste (Moscova 1958), la Bienala internațională a tinerețului de la Paris (1963), la numeroase expoziții de pictură românească de peste hotare (Grecia, Ungaria, Cehoslovacia, U.R.S.S.), iar anul acesta la Bienala de la Veneția cu 25 de lucrări. Aceste pinze expuse la Veneția au fost favorabil apreciate. Iată una din opiniile: „Sărăniile artistului se pare a nu fi fost zadarnice. Pictura aceasta, cel puțin în ansamblul de care vorbim, unitară ca stil, are în ea o liniște solemnă și senină, accentuată cu efecte de catifelări ale materiei. Dinamismul și frământarea interioară nu lipsesc, solicitate fiind de ideile ce stau la baza unora dintre lucrări, dar, fie prin cromatică, fie prin compoziție, sint subordonate concluziei finale, acestui sentiment de liniște bazat pe un optimism robust, inspirat de increderea în viață”.

— Sint întrebări la care nu pot să răspund, se apără cu sinceritate artistul. Întrebări la care nu te gîndești, poate pentru că îți par inutile. Altor se vede că nu. Dar dă-mi un răspuns...

S-a ridicat și a plecat. E o oră tăcută, totul e calm, autumnal, și pe șevalet o explozie de culori naște crizanteme. De altfel e singura pînză pe care o putem vedea. Toate celelalte, dintr-o pudoare deocamdată de neînțeles, sint întoarse cu fața spre perete. Se lucrează la un singur tablou; celelalte nu trebuie să fie prezente... Ne continuăm călătoria privirilor prin atelierul lui Ion Gheorghiu. Dintr-un covor, atîrnat pe unul din pereți, câteva bufnițe ne privesc incremenite. Ne sint familiare: le-am mai întîlnit și într-un binecunoscut tablou al pictorului, vechind o noapte adîncă; le-am văzut în brațele țărăncii din tabloul „Portret”, înspăimîntate de lumină sau pîndind, zăvorîte în colivie, gîndurile unei femei abandonate meditației (tabloul „Nud șezînd”). Să fie o obsesie? Nu. Un motiv folcloric, ne va spune mai tîrziu artistul... Apoi, mai departe, ochii noștri întîlnesc căni de lut îmbrăcate în smalt mohorît de vreme și icioane vechi, țărănești, cu ceruri colorate și sfinți incremeniți pe sticlă. („Pentru mine acesta nu-i un sfînt, ci un ton de culoare... a mărturisit odată artistul.) Ni se părea oarecum insolită această insistentă prezență folclorică, pur țărănească, pentru un om ieșit din „groapa” lui Barbu. Ion Gheorghiu s-a născut în București și-l credeam mai citadin.

Revine și continuăm conversația.

— Cum am ajuns pictor?... În școală n-am strălucit la desen. Clasică natură moartă — o cană, o ceapă și un morcov — îmi displăcea și uneori îmi dădea

chiar furii. N-am optat pentru pictură nici mai tîrziu: m-am înscris la filologie. Dar în toți acești ani desenam și făceam acuarele. Iar cine desenează și face acuarele, la o asemenea vîrstă, se crede hărăzit pentru pictură. N-am fost o excepție. M-am înscris deci și la Institutul de arte plastice... și la examenul de diplomă am căzut.

N-are rost să mai revenim Pe mica masă la care stăm printre hîrțile răvășite, descoperim desene de pești. Crochiurile sint revoltător de exacte, parcă ar fi fost executate la comandă unui profesor de științe naturale (îl și auzim parcă rostînd „Copii, acesta este un Carassius carassius, teleostean...”)

— Studii?

— Da. Și metodă de creație. Totdeauna fac desene precise. Consumenție de desene pe fragmente și detalii care mi se par mai esențiale. Cîteodată fac apel la ajutorul fotografiilor. Nu știu de ce, dar uneori mi se pare caraghios să copiez eu natura cînd fotografia mi-o redă direct rapid și cu o fidelitate impresionantă. Pentru că — pînă la urmă — eu nu reproduc exact ceea ce văd, eu transfigurez. Totul e filtrat și exprimă punctul meu de vedere.

Îi aducem aminte că, odată l-am surprins la șevalet cu schițe și fotografii în jurul lui. Lucrează la o Veneție cu zidurile roșii de apă, într-un amurg bolnav și apăsător, fără jocul vesel al porumbelilor din piața San Marco.

— Totul e magistral și în același timp vechi în orașul așezat pe lagună. Și totul supus asaltului apei. Fiind la Veneția mă copleșit această luptă surdă pe care am încercat s-o exprim. De aceea Veneția mea nu-i un cald după natură, și poate să pară chiar ciudată, să contrarieze.

— Cum folosiți atunci această documentare în linii și imagini?

— Ele sint o prezență. Din imagini compun un tot care este de fapt o interpretare personală. Apoi încerc să ajung la ceea ce vreau să exprim, prin culoare. Ea joacă în munca mea rolul principal. Lucrez de obicei la mai multe pînze deodată. Unele de dimensiuni mai mari, altele mai mică, dar care îmi solicită aceleași probleme coloristice. Asta mă ajută și menține o atmosferă unică. Lucrez o lună două, trei și chiar ani la o pînză. Primele impresii nu le socot adevărate, ele trebuie verificate în timp. Poate am ceva de artizan. Îmi place să migălesc...

Conversația se intrerupe. A venit un musafir. Ne reluăm investigația prin atelier. Nimic nu e mai interesant decît să studiezi obiectele și uneltele omului. Ele îți povestesc despre sufletul și gîndurile lui, îl trădează. Atenția ne-o reține măsura ovală. Tăblia ei e acoperită sălbatic cu lovituri de pene. Cîteva pensule se odihnesc pe acest vacarm de culori. Măsuța se vede că este paleta pictorului. Ne vine în minte Diderot: „Dragul meu, du-te într-un atelier; uită-te cum lucrează artistul. Dacă-l vezi așezîndu-și culorile și semiculiile simetric, de jur împrejurul paletei și dacă un sfert de ceas nu i-a învălmășit rînduiala asta spune cu îndrăzneală că artistul e rece și că n-o să facă nimic de preț...”

— Am rămas la culoare, î

Peisaj
industrial

mintim când revine. **Aveți preerințe pentru o anumită culoare?**

— Nu. Eu pictez sentimente și fiecare sentiment îmi solicită o anumită culoare sau, mai bine-zis, o dominantă. Roșul în arta noastră populară este foarte înrebuințat de artistul anonim. El înseamnă vitalitate, forță și optimism. Probabil de aceea îl înrebuințez. Senzația mării mi-a solicitat o gamă aerată când am pictat „Constanța”. Plenitudinea verii ai s-o găsești, de cele mai multe ori, exprimată, la mine, în galben (Peisaj agricol, Nud...). Sunt și excepții, evident.

— **Criticii au remarcat o tendință decorativă în lucrările dv...**

— Au dreptate. Dacă ar fi să fac o profesiune de credință aș declara: iubesc decorativul pictural tot atât de mult ca și zugravul necunoscut, meșter al artei noastre populare.

— **Vi amintesc că, odată, răspun-**

zînd la o întrebare privitoare la arta populară românească, pictorul a răspuns: „Nu citez din folclor, dar mă inspir din el”.

— ...Nu iau pasărea din covorul oltenesc și-o pun pe pînză. Nu imit, ci mă străduiesc și asimilez. Și nu pentru așa-zisul „exotism” al folclorului, care ar putea să ne tenteze pe noi, ca un miraj. Un covor țărănesc înseamnă pentru mine un ritm, o anumită cromatică, un fel de organizare a elementelor plastice.

— **Dacă ar fi să vă recunoașteți „părinții”, care ar fi aceștia?**

— Odată s-a spus că trăiesc sub steaua lui Braque. Da, îl iubesc statornic pe Braque pentru limbajul modern și pentru știința sa compozițională. Dar mă simt legat, nu numai tem-

peramental, de Andreescu, Luchian, Tonitza, Ressu. Primul mi-a insuflat actul gravității creației și m-a învățat să iubesc peisajul românesc, ceilalți au născut în mine lirismul culorilor și omenia...

— **Abandonăm discuția și încercăm să investigăm zone mai puțin profesionale.**

— **Pasiuni?**

— Una statornică: pescuitul. Nu e întâmplător că am atîtea naturi moarte cu pești. Balta cu apele ei verzi, aparent calme și tăcute, e o lume neînchipuit de dramatică. Ai văzut vreodată cum prind șerpii guvizi? Să trăiești respirația faunei și a florei în așteptarea nopții e magistral...

— **Ion Gheorghiu are multe pinze în care a transcris într-o manieră personală acest dramatism. Ne amintim de chinuitoarea zba-**

tere din pînza „Pești aurii”, de clipele de agonie din „Natură moartă cu chitară neagră” sau de tulburătorul peisaj al bălții în așteptarea nopții, când verdele copacilor presimțind întunericul își pierde vigoarea.

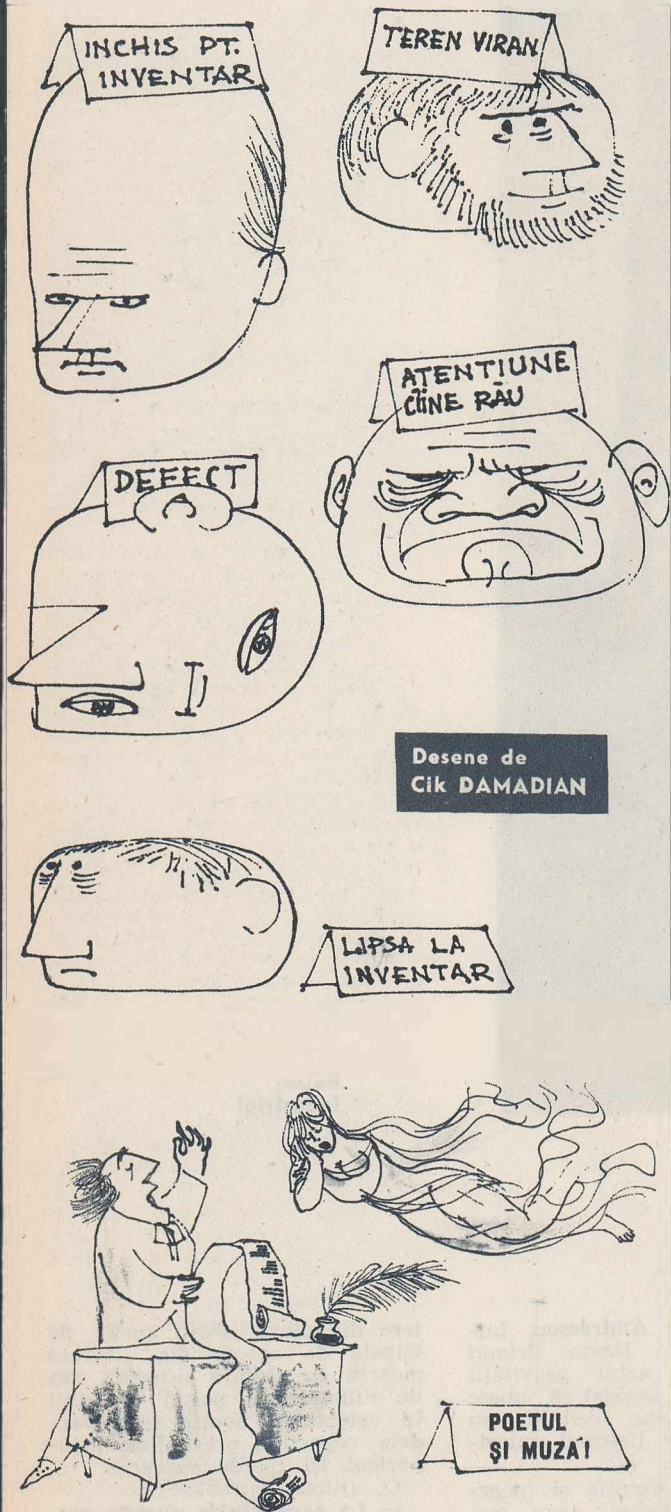
— **O ultimă întrebare:**

— **La care dintre pinzele pictate țineți mai mult?**

— Cea la care chinurile creației au fost mai intense. Și pentru că la toate am lucrat îndelung și cu stăruință, cu pasiune și sinceritate, nu știu dacă una prevalează. De obicei, o dată terminate și plecate prin expoziții, le uit. Am mereu o singură pasiune, o singură iubire, pînza din fața mea, de pe șevalet. O iubesc fără rezerve, sperînd că va fi cea mai bună. Dar de fiecare dată mă înșel și reinviu noi speranțe și altă iubire.

Corneliu BOZBICI

UMOR

Desene de
Cik DAMADIAN

Povestea VORBEI

Familia cuvîntului „adevăr”

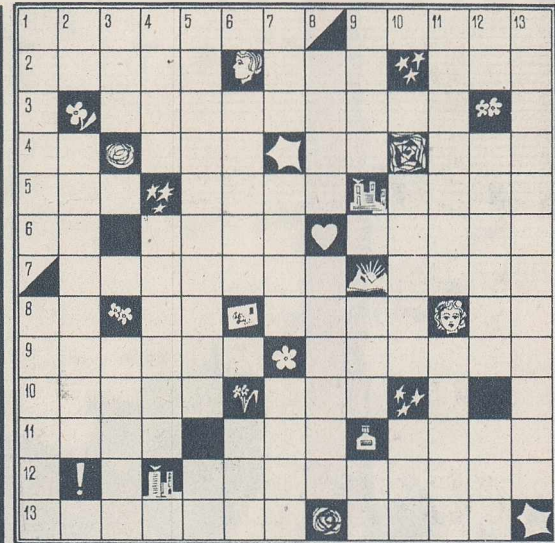
Dacă ni s-ar cere să înșirăm câteva cuvinte înrudite cu adevăr am putea răspunde fără șovăire: adevărat, a adevări și adevărință. De fapt lista e mult mai lungă; pentru a o completa e suficient să amintim că adevăr provine din grupul de cuvinte latin ad, de și verum, ultimul traducându-se ei însuși, în românește, prin cuvîntul „adevăr”. Pornind de la rădăcina acestuia din urmă (ver-), nu va fi greu să adăugăm la lista „rudelor” lui adevăr pe veridic, veritabil, a verifica („a vedea dacă corespunde adevărului”), verosimil („care pare adevărat”; partea a doua a cuvîntului e ușor de identificat, căci o cunoaștem cu același înțeles — „asemănător” — în similar și similitudine).

Dar înșirarea noastră nu trebuie să se oprească aici; mai avem de adăugat cel puțin încă un cuvînt, al cărui sens actual ne împiedică să-l încadrăm imediat în familia lui adevăr: e vorba de substantivul văr. O asemănare între adevăr și văr desigur că există — ultimele trei sunete sînt identice. Dar înțelesul? Lucrurile se vor limpezi îndată ce vom afla că „văr” se spunea pe latinește consobrinus, iar consobrinus verus, tradus cuvînt cu cuvînt înseamnă „văr adevărat”, adică „văr primar” sau „văr bun”, cum spunem noi. Denumirile importante, cele pe care le folosim des, au tendința să se scurteze, și astfel de la o vreme în loc de consobrinus verus s-a spus numai verus: unul din termenii expresiei a căpătat sensul grupului întreg. (E același fenomen care explică, de exemplu, construcția mărfuri de calitate; e evident că de calitate prescurtează forma întreagă de calitate bună.)

În decursul timpului, verus a suferit acțiunea legilor de transformare fonetică, devenind în cele din urmă văr. Legătura cu sensul vechi (văr „adevărat”) pierzîndu-se, e firesc să spunem astăzi văr primar sau văr bun, ceea ce, din punctul de vedere al unui roman, ar fi un pleonasm.

Sorin STATI

TĂLMĂCIRI... PE NOTE

ORIZONTAL: 1) CE BINE NE-NTELEGEM NOI DOI — GAROFIȚA, MICȘUNICA, LALELE. 2) DRUM BUN — A se opri — Face muzica. 3) ÎNTRĂ LUNA PE FEREAȘTRĂ. 4) Operă — Rîu în U.R.S.S. — Spre „el”, într-un cîntec de Grigoriu — PE POTECA DRAGOSTEI. 5) Nu-i bun — MARI NICĂ — Se cere la căsătorie. 6) Aproape apă — Nume în... Steaua fără nume — Masiv în Carpații Meridionali. 7) TOATA LUMEA — Autorul „Simfoniei spaniole”. 8) George Sandu — Rea — Allegro! — Tes! 9) Fată — TREI GAROAFE. 10) Crema (fig.) — Animal... vesel. 11) ILONA, SMĂRÂNDIȚA, SANDA — Fără grai — Rămășiță dintr-un arbore tăiat. 12) NU-MĂ UITA. 13) CONCERT ÎN PĂDURE — ONEȘTI, ONEȘTI...

VERTICAL: 1) ZORILE — MI TE-AI LIPIT DE SUFLEȚ (med.). 2) De două ori la „Electrecord” — LILLY (dim. pl.). 3) Luna florilor — Puțini. 4) A decora — E DE NECREZUT (fem.). 5) NU ESTI DIN VINĂ TU (fem.) — Ruteniu. 6) Nu pot contracta anumite boli (fem. pl.) — Arbust cu fructe comestibile. 7) Punct cardinal — PE LITORAL (pl. — SĂ NU NE DESPĂRTIM ȘI SPUNE DA. 8) Dur — Neașteptată. 9) LINA, CĂTALINĂ — Cerneală specială — La modă. 10) Vestit comic al filmului mut — Terce. 11) Acriță — Sacou. 12) Literă grecească — MACARALE — Orașel în Japonia. 13) TURTURELE.

Cuvinte rare: Aim, Ots.

Aneta BARTOLOMEI

Dezlegarea jocului apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) PALLADY — CRAP. 2) ATA — RO — NEAM. 3) SECAT — CALCAN. 4) TR — VATOS — ITI. 5) RIMA — ORIE — OS. 6) ANOTIMP — TIRI. 7) VAR — TA — LIN — P. 8) I — UDATE — CEGA. 9) ANIN — NA — LUR. 10) ADAS — CERT — VI. 11) PESCAR — MOMIT. 12) ASI — CARACUDA.

DUPĂ 10 ANI

Recent s-au împlinit 10 ani de cînd, în urma unei operații încununată de succes, surorile siameze olandeze Folkje și Tjitske de Fries trăiesc despărțite una de cealaltă. În prezent, la vîrsta de 10 ani, ele pot fi considerate perfect normale. Iată-le plimbîndu-se împreună, deoarece, deși separate, rămîn totuși inseparabile...

LA 2.000 M ALTITUDINE, CĂUTÎND VULTURUL AURIU

Vulturul auriu a devenit în timpul din urmă o pasăre extrem de rară. Deși protejat de lege, el a fost treptat decimat; azi regiunile muntoase ale Elveției adăpostesc doar ultimele exemplare ale speciei. Specialiștii încearcă

să protejeze aceste păsări.

Iată doi naturaliști escaladînd Muntele Pilatus, la 2.000 m altitudine, pentru a împrejmuia cuiburile de vulturi auriu situate aici și a le apăra în felul acesta de dușmanii lor.

„Îi stimăm pe rugbiștii români“

Fază din ultima întâlnire România-Franța, disputată la Toulouse în 1963. Scor final 6-6.

CORESPONDENȚĂ DIN PARIS DE TUDOR VORNICU

IN PRAJMA MECIULUI ROMÂNIA- FRANȚA

La Paris se consideră că cea mai frumoasă franceză se vorbește în regiunea Loarei. Este aproape limba literară. În orice caz nu pe aceasta o folosește Roger Couderc, unul dintre cei mai cunoscuți comentatori sportivi ai televiziunii care, cu accentul lui garonez sau chiar meiteranean, te poartă mult spre sud, acolo unde catalana reprezintă a doua limbă vorbită de populație. Cum însă Couderc face recvent comentarii la meciurile de rugby și cum patria acestuia este situată cam în aceleași mite, către poalele Pirineilor, accentul lui pare tuturor firesc. De fapt, aceste elemente au reprezentat subiectul primei întrebări și a primului răspuns din interviul pe care l-am luat comentatorului sportiv francez, care se pregătește acum să plece la București spre a asigura transmisia, pentru telespectatorii francezi, a meciului de rugby între echipele reprezentative ale României și Franței.

Am socotit interesantă opinia despre acest meci, întrucât știu că de ani de zile Couderc susține echipa țării sale la toate întâlnirile din cadrul „Cupei celor 5 națiuni“, în turneele din Africa de Sud, Australia sau Noua Zeelandă.

Mă voi limita să transcriu doar răspunsurile lui.

— Înainte de a vorbi despre echipă — începe Couderc — ceau să spun un cuvânt și despre mine. Gândindu-mă că merg la București sint bucuros ca un copil la prima lui călătorie cu trenul. Prietenii mei Marcia, Lallane (cronicari la „L'Equipe“), Barran („Miroir print“) mi-au vorbit atât de

Căpitanul echipei franceze, Michel Crauste.

elogios despre București și bucureșteni, despre sportivii români și stadioanele lor, încât am scos un chiot de bucurie când am aflat că s-a asigurat transmisia meciului.

Își scoate apoi ochelarii — seamănă mai degrabă cu un profesor care înțelege însă șotiile elevilor — și continuă ca și cum ar vorbi în fața telespectatorilor :

— Cred că va fi un meci strașnic. Avem o echipă tinăra care s-a călit pe terenurile din

Africa de Sud, într-un turneu de mare succes. Cu același prilej, jucătorii noștri au rodat noile reguli, lucru foarte important. Pe români i-am văzut jucând la Toulouse și la Bayonne : sint mereu în progres și, de mulți ani, ori de câte ori se întâlnesc cu ei pe teren, rugbiștii francezi nu mai știu cum să ia taurul de coarne. Sincer vorbind, aveți una dintre cele mai bune echipe din lume.

Mă pregătesc să-i pun o întrebare despre echipa Franței,

despre stilul ei de joc. Prea târziu.

— Spuneam că ai noștri sint tineri, că vor să se afirme. În trecut nu aveam înaintași. Acum oamenii din jurul lui Michel Crauste, căpitanul echipei, sint plini de calitate : joacă tot atât de bine în grămadă, la tușă, în câmp. Uite, un lucru interesant : la București, rugbiștii francezi vor trăi un eveniment deosebit. Michel Crauste va juca al 51-lea meci internațional, egalând recordul lui Jean Prat, care, după cum se știe, a fost una dintre celebritățile sportului francez. Mai mult, Jean Prat se va afla și el în acea zi la București, fiind conducătorul tehnic al echipei naționale. Cred că și rugbiștii români care l-au avut adeseori pe Michel drept adversar (în „civile“ pașnic funcționar la „Gaz și electricitate“ la Lourdes) se vor bucura de această egalare de record.

Notez ultimele lui cuvinte și rostesc acel „Monsieur...“ de început de frază. Am ratat din nou.

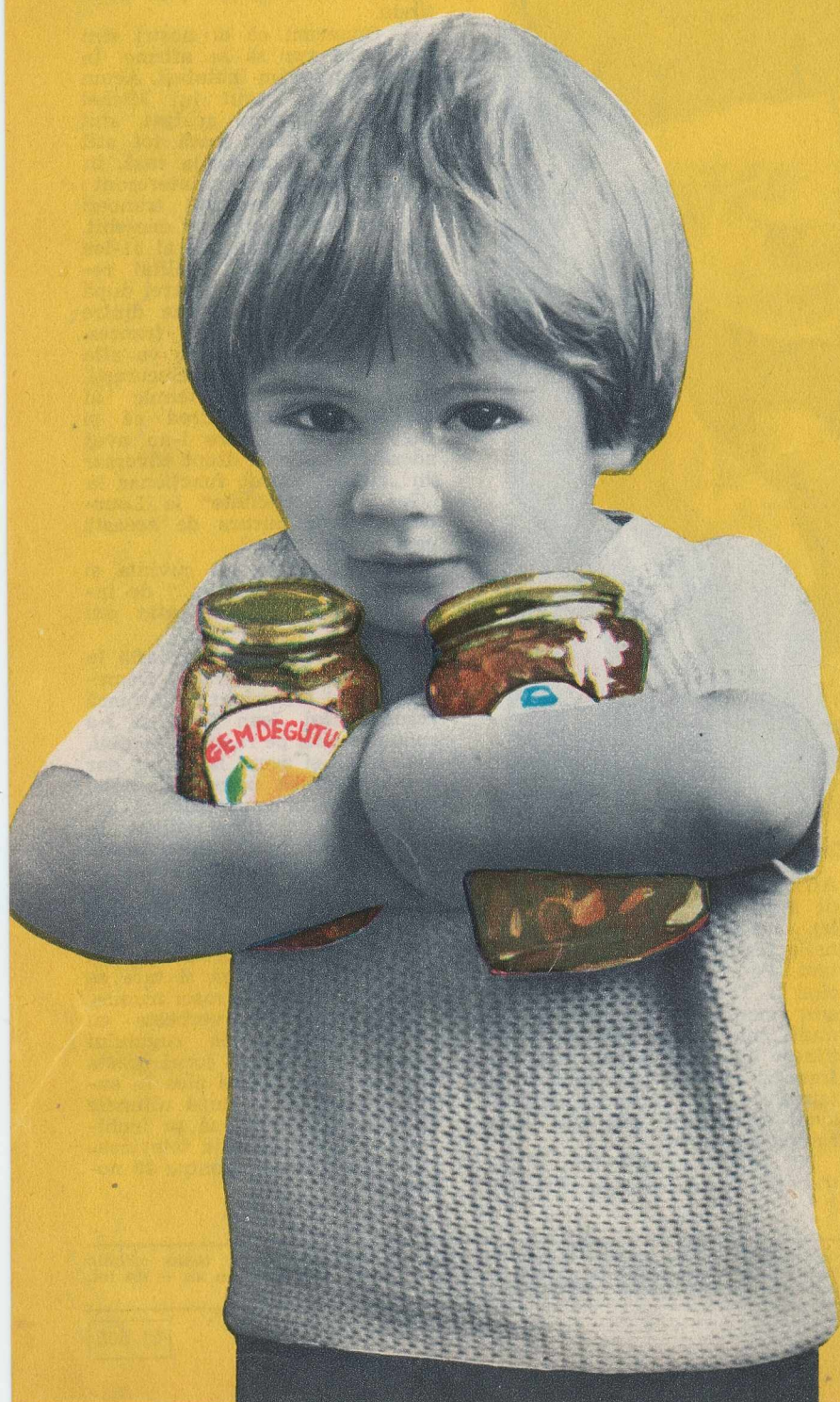
— Păcat că nu se mai află în echipa Franței sugubățul Domech. Și el a încercat să întrecă recordul lui Jean Prat și i-a cunoscut bine pe rugbiștii români. Mai joacă și acum la Brive, dar e mai degrabă patron de hotel și actor de cinema. Rulează actualmente un film polițist în care el este unul dintre interpreți. Pe cât de mult vorbește pe teren, pe atât de puțin vorbește în film... În schimb, ce plăcaje !

Și Roger Couderc încheie :

— Nu-mi plac pronosticurile. Pe români îi stimăm și tare aș vrea să transmit un meci frumos.

Nu numai că vorbește cu accentul din patria rugbiului francez, dar iubește jocul acesta atât de popular, mai ales în sudul Franței, unde, după ultimele știri, au și început să se închirieze locurile din fața televizoarelor din cafenele, pentru 29 noiembrie.

*cumpără-ți și tu
gem de prune și gutui*

Puternic ca bătrînul Atlas...

CONSUMIND

DROJDIA

FORTIFIANTĂ

Bogată în vitamine, drojdia fortifiantă este indicată
în special pentru persoanele cu regim dietetic.

Drojdia fortifiantă se administrează concomitent cu
cele două mese principale.